

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Den danske Familie Borries

1706-1943

Dens Oprindelse - Dens Historie - Dens Medlemmer

Af Dr. med.

G. V. Th. Borries

Overlæge ved St. Josephs Hospital

STORE NORDISKE VİDENSKABSBOGHANDEL

KØBENHAVN 1954

Ernst Heinrich Borries

1740-1813

Dr. med. Collegii Regii Sanitatis Assessor
Amts- & Stadtphysicus i Barth

Til min søn
ERIK BORRIES

670980

OVERSIGT OG INDHOLDSFORTEGNELSE

Forord	9
Den danske familie Borries	13
Stamfaderen	18
Generation	
I 1 mand (1 + 0) Stamfaderen, dr. med. <i>Nicolaus Borries</i> , Bergen	31
II 2 børn (1 + 1) af Stamfaderen, dr. med. <i>Nicolaus Borries</i> , Bergen	32
III 13 børn (7 + 6) af Dr. med. <i>Ernst Heinrich Borries</i> , Barth	37
IV A 5 børn (5 + 0) af Grosserer <i>Carl Philipp Borries</i> , København	49
IV B 13 børn (7 + 6) af Grosserer <i>Joh. Christian Nicolaus Borries</i> , Helsingør	57
VA 6 børn (4 + 2) af Forpagter <i>Carl Philip Borries</i> , Søholm	62
VB 9 børn (5 + 4) af Skibsklarerer <i>Heinrich Philip Borries</i> , Helsingør	64
VC 8 børn (1 + 7) af Købmand, vicekonsul <i>Christian Borries</i> , Newcastle	66
VD 6 børn (2 + 4) af Grosserer <i>Hermannus Borries</i> , København	66
VI A 4 børn (3 + 1) af Sygehuslæge <i>Carl August Borries</i> , Køge	67
VI B 2 børn (1 + 1) af Bogholder, cand. agric. <i>Christian Philipp Borries</i> , Kbh.	68
VI C 2 børn (1 + 1) af Landmand <i>Gustav Vilhelm Borries</i> , U. S. A.	69
VI D 1 barn (1 + 0) af Maskinmester <i>Christian Borries</i> , England	69
VII A 3 børn (1 + 2) af Overlæge <i>Gustav Valdemar Theodor Borries</i> , Kbh.	69
VII B 3 børn (0 + 3) af Pastor <i>Carl Philipp Borries</i> , Hammer	70
<hr/>	
Ialt 78 børn (40 m. + 38 k.)	
Kort oversigt over familien Borries på mandssiden	71
Indgiftede mænd og kvinder	72
Navneliste	73

FORORD

Den eneste hidtil foreliggende stamtavle over den danske familie Borries er trykt som »Anlage I« i »Stammbaum des Geschlechts Derer von Borries, zusammengestellt von *F. von Borries* – Hannover 1884«, s. 51-4. Men denne yderst kortfattede stamtavle (kun 4 sider) er på flere punkter ufuldstændig og unøjagtig, og navnlig er de oplysninger, den giver om familiens tidligste led, ganske urigtige, fordi det dengang ikke var lykkedes at komme på spor af slægtens oprindelse. Imidlertid må denne nu siges gennem senere undersøgelser at være endelig klarlagt, og der synes da al grund til at erstatte den 70 år gamle stamtavle med en ny.

Allerede for mange år siden var jeg inde på tanken, og i tidens løb er adskilligt materiale kommet mig i hænde. Omkring 1907-1908 bad jeg min farfader fhv. forpagter på Søholm *Carl Philip Borries* (1822-1914) om at udfylde en »Familie Stam bog« med noter om den nærmeste slægt, og i 1910-1911 har han selv, i sit 89. år, udarbejdet sine memoirer, ialt 363 håndskrevne kvartsider, med talrige oplysninger af den største betydning, eftersom han er den i vor tid – ja vel overhovedet – som har haft størst personligt kendskab til slægtens mange medlemmer.

Det slægthistorisk set vigtigste var dog en extraudskrift af et skiftebrev, jeg i 1931 gennem Personalhistorisk Institut fik fra Landsarkivet for Sjælland m. m., og som beviste, at dr. med *Nicolaus Borries* – indtil da det ældste kendte led af familien – oprindeligt havde heddet *Niels Börgesen* og altså havde taget navneforandring. Dermed var *the missing link*, forbindelsen med de danske forfædre påvist, og disse lod sig efterspore i kirkebøger og skifteprotokoller.

Desuden har entomologen *Otto Hermannus Borries* (1860-1896) efterladt sig udførlige systematiske optegnelser om familien, særlig om den helsingørske gren, som han tilhørte. Disse optegnelser, som er af meget stor værdi, førte som de er med en videnskabsmands nøjagtighed, er i årenes løb suppleret med tilføjelser og bilag af hans ligeledes meget slægtsinteresserede broder hospitalsforvalter *Carl Theodor*

Heinrich Borries (1867–1949), som for en række år tilbage venligst lånte mig materialet til benyttelse.

Af forskellige grunde blev det desværre ikke dengang muligt for mig at tilendebringe arbejdet, som måtte lægges til side. Det har dog stadig forekommet mig højst beklageligt, hvis det store materiale skulle gå tabt, og når jeg atter nu har taget det op, er det fordi det må stå klart, at såfremt en stamtavle over vor familie overhovedet skal skrives, bør det ske nu, og fordi jeg føler mig som den nærmeste til denne opgave – ja, vel den eneste.

Imidlertid vil der heller ikke i de kommende år blive levnet så megen tid, at jeg vil kunne føre stamtavlen à jour for mere end en brøkdel af familien. Desuden er, trods alt, hvad der er samlet, oplysningerne af meget forskellig værdi – snart komplette, snart sporadiske, snart ganske manglende – og visse grene af familien taber sig i Rusland og andetsteds i udlandet. Det vil derfor næppe være muligt at forelægge et så uensartet materiale efter en ensartet plan, og såfremt der for de medlemmer, der haves oplysninger om, medtoges alt til dato, men for de andre udelodes alle de senere års begivenheder, ville stamtavlen give et falsk billede og være af ringe værdi.

Jeg har da ikke set anden udvej end at foretage en begrænsning. For det første er de senere års begivenheder udeladt for samtlige medlemmer. Jeg har ment at kunne sætte grænsen ved udgangen af året 1943, altså for c. 10 år siden, hvilket omtrent svarer til det tidspunkt, da jeg i sin tid lagde arbejdet til side.

For det andet er sidelinierne udskudt, så at kun de, som ved dåben har fået navnet *Borries* (med samt deres eventuelle ægtefæller) er medtaget. Den største sidelinie, familien *Steenberg* har forøvrigt sin egen stamtavle fra 1942.

Til gengæld mener jeg at have nået at skaffe oplysning om samtlige medlemmer af den danske familie *Borries* indtil året 1943, dog med forbehold af en enkelt – engelsk – gren af *Helsingørfamilien*.

Desuden er ved denne reduktion opnået en væsentlig begrænsning af bogens pris, som det har været mit ønske at holde så lav, at den blev overkommelig for alle, som tilhører eller har interesse for vor slægt.

Det har selvsagt ikke kunnet gennemføres at meddele data om alle slægtens medlemmer efter helt ensartede principer. Bortset fra, at oplysningerne foreligger i meget forskellig fyldighed, er det berettiget om de tidligste slægtled at medtage også mindre væsentlige data, hvor det, som foreligger, er det eneste, der har ladet sig opspore før den evige glemsel. På den anden side må det synes upåkrævet for vor tids mænd og kvinder at bringe udførlige oplysninger, såfremt disse findes i let tilgængelige pro-

fessionelle biografisamlinger, Kraks Blå Bog eller andet steds. Men desuden står det mig klart, at det på sine steder kan være en smule tilfældigt, hvad der er kommet med. Visse små anekdotiske notater, som på ejendommelig måde belyser person eller tid, har jeg ment at burde medtage, når de kunne tænkes at være af interesse for slægten.

Fraset enkelte citater af gamle dokumenter og bøger er nutids retskrivning i det hele store fulgt, også med hensyn til brug af store bogstaver og interpunktion. Åbenbare fejl er rettede, visse forkortelser skrevet helt ud, forglemmelser og egne tilføjelser sat i []. Personnavne er som regel udhævede. Forkortelserne »Ph. B. Søholm« og »H. B.« eller »Hermannus B.« henviser til ovennævnte optegnelser af fh. forpagter *Carl Philip Borries* på Søholm og entomologen *Otto Hermannus Borries*. »Caroline B.« henviser til utrykte memorier af *Caroline Josephine Borries*, født *Hastrup* (1831–1917), som hendes dattersøn tidl. inspektør i Grønlands Styrelse *Harald Olrik* for nylig har lånt mig, hvorfor jeg beder ham modtage min tak.

Kunstnerisk udførte portrætter, som har kunnet opspores, er anført ved de pågældende medlemmer, og modsat den øvrige text er oplysning om deres findested ført up to date, da flere billeder har skiftet ejermand i de senere år. Størrelsen angives i centimeter, højden først, ved indrammede billeder målt indenfor rammen; ved silhuetter angives højden af sortpapiret.

Jeg beder sygeplejerske frøken *Ingeborg West* modtage min bedste tak for tilladelsen til at låne *Otto Hermannus Borries'* optegnelser, som efter hendes morbroder *Carl Theodor Heinrich Borries'* død er i hendes eje, samt for tilladelsen til at reproducere maleriet af Ernst Heinrich Borries. *Universitetsbiblioteket i Göttingen* takker jeg for oplysning om Ernst Heinrich Borries' studieophold der, ligesom også *Universitetsbiblioteket i Greifswald* takkes for tilsendelsen af en fotokopi af hans disputats.

Oplysninger om fejl og mangler i denne stamtavle, samt om andre – også nye – begivenheder i slægten modtages med taknemmelighed.

Gjølrlingsvej 14, Hellerup, den 1. januar 1954.

G. V. TH. BORRIES.

DEN DANSKE FAMILIE BORRIES

Efter en gammel, endnu bestående tradition skulle den danske familie Borries være en gren af den tyske adelsfamilie von Borries, som føres tilbage til byen Minden i Westfalen i det 15. århundrede, og som i sit våbenskjold fører tre hundehoveder («Brackenköpfe»). Denne families stamtavle – Stammbaum des Geschlechts Derer von Borries, zusammengestellt von *F. von Borries*. Als Manuscript gedruckt. Hannover 1884 – medtager da også den danske familie på s. 51 som »Anlage I. Dänisch-englische Linie« med følgende anmærkning: »NB. Der unzweifelhaft bestehende Zusammenhang mit der deutschen Linie ist aktenmässig noch nicht festgestellt. Vermuthungen liegen nahe, dass im 30 jähr. Kriege unter Christian IV. von Dänemark die Voreltern dieses Stammes aus Deutschland nach Copenhagen ausgewandert sind«.

Som »Generation A« af denne linie nævner stamtavlen »*Jacob Borries*, gest. 1728, Brauerei-Eigenthümer in Copenhagen an der Norderstrasse; 1715 im Vorstand der deutschen St. Petri-Kirche in Copenhagen«. Som »Generation B«: »Sohn von *Jacob A.* [dvs. Generation A]: *Nicolaus*, geb. zu Copenhagen 1711, gest. zu Bergen auf Rügen 8. 2. 1744, Dr. med. und Landphysicus . . .« Som Generation C: »Kinder von *Nicolaus B.* [dvs. Generation B.]: »1. *Juliane Catharina*, geb. 10. 11. 1738, gest. 1796. 2. *Ernst Heinrich*, geb. zu Bergen 30. 9. 1743, Dr. med. Collegii Regii, Sanitatis-Assessor, Arzt in Barth . . .«

Der er foretaget talrige undersøgelser, dels i Minden o. a. steder i Tyskland, dels i København for at påvise forbindelsen mellem de to familier, men uden resultat. Efter hvad der nu kan opspores, baseres teorien om denne familieforbindelse på 3 punkter:

1. *Nicolaus Borries* tituleres i sin dissertation fra 1734 således: »NOBILI ET EXIMIO DOMINO CANDIDATO«, og adjektivet nobilis er taget som bevis for, at doktoranden var adelsmand.

2. Hans søn *Ernst Heinrich Borries* har efterladt et dokument, som er i forfatterens eje, og som eksisterer i mange afskrifter hos forskellige medlemmer af familien. Det giver først en del oplysninger om hans nærmeste slægt og slutter således:

»Während meines Aufenthaltes in Copenhagen erfuhr ich von einem Halbbruder meines seligen Vaters dem Candidato Theologiæ Schlichtegros, das mein Grossvater von väterlicher Seite auf der Norder Strasse in Copenhagen gewohnt hätte und dort eine Brauerey gehabt – dass er aus deutschem Land gebürtig gewesen und dass wir von der adlichen Familie von Borries, die noch jetzt in Westphalen wohnen, auch zum Theil im Bremischen, abstammen.«

Skrivelsen er dateret Barth den 13ten März 1801 og underskrevet »Ernst Heinrich Borries Med. Doct. Colleg. Reg. Sanitatis Assessor«, samt forsynet med et næsten cirkulært (22 × 20 mm stort) laksegl, som viser en knælende hjort, hvis bagkrop skjules af et asymmetrisk våbenskjold, som bærer et stort, skrevet B på en grund af fine tværstriber, og som er lænet til en busk, der overstråles af en sol; til højre for hele denne gruppe en omskrift: TRANQVILLE.

3. Hofrath *Carl Borries*, Søn af Ernst Heinrich Borries, skriver i året 1827 i nogle »Borries'sche Familien-Nachrichten«, som kun var mig tilgængeligt i Afskrift, men hvis Original skal have beroet på Søbo hos Heinrich Borries, følgende:

»Nach dessen [d. v. s. Ernst Heinrich Borries'] späterer Erzählung war unser Elter Vater Brauer, wohnte auf der Norder Strasse in Copenhagen u. verlor sein Vermögen durch den grossen Brand, der auch die Kirche und Kirchen Bücher zerstörte, weshalb alle Nachrichten aus früheren Zeiten über ihn und die Familie fehlen.«

ad 1. Selv om det er rigtigt, at ordet *nobilis* hyppigst betyder adelig, bruges det i den givne og lignende forbindelser (f. ex. *NOBILISSIME ATQUE PRÆCLARE* etc.) særdeles almindeligt som allokution i dissertationer fra den tid – som rent banalt etiketteord – i betydningen ædel, fornem o. lign. (som på dansk velædle og velbyrdige) og har derfor ingen værdi som argument, endsige bevis for doktorandens adelige byrd.

ad 2. Betragter vi dernæst Ernst Heinrich Borries' dokument, kan det godt passe, at han under sit ophold i København har talt med sin faders halvbroder cand. theol. Schlichtegros (forvanskning af Schlichtkrull), thi faderen havde endog to halvbrødre, som var teologer, nemlig 1. *Nicolai Schlichtkrull*, f. 1718, cand. theol. 1742, død ubefordret i København 1760, og 2. *Oluf (Ole) Schlichtkrull*, f. 1719, cand. theol. samme år som broderen, residerende kapellan i Ringkøbing 1762, ordineret 1763, præst i Stadil 1783, død 1802. Det kan også passe, at den pågældende cand. theol. Schlicht-

krull har fortalt Ernst Heinrich, at hans farfader var brygger på Nørregade, men han kan umuligt have fortalt ham, at denne farfader hed Borries, heller ikke, at han stammede fra den tyske adelsslægt. Det lader sig næppe afgøre, hvilken af de to brødre det var, Ernst Heinrich talte med, men tidspunktet kan bestemmes med en vis sandsynlighed. Thi hvis det var Nicolai, må det senest have fundet sted i hans dødsår, som var 1760. Er det derimod Oluf, må den omstændighed, at han benævnes cand. theol. og ikke præst, tyde på, at det var før hans ordination i 1763. Det skal tilføjes, at Hermannus Borries skriver: »Hans besøg i Kjøbenhavn, åbenbart som ung student 1758 eller 59 . . .« – uden dog at angive kilde.

I hvert fald kan vi gå ud fra, at Ernst Heinrich på det tidspunkt, da samtalen fandt sted, var omkr. en snes år (eller måske lidt mere), en alder, hvor sansen for familieforhold og mere indgående slægtsforskning ikke plejer at være stærkt udviklet. Desuden var der forløbet henved 40 år mellem samtalen omkring 1760 og nedskrivningen i 1801. Og skriftlige notater fra Københavnerrejsen har han næppe støttet sig til, da hans oplysninger er så løse og unøjagtige (med forvanskning af Navnet Schlichtkrull og iøvrigt uden navne- eller tidsangivelser). Højst sandsynligt er hans erindring om Schlichtkrull's mundtlige oplysninger sammenblandede med, hvad han fra anden side har hørt om familiens formodede herkomst. Der kan næppe tillægges dokumentet nogen historisk værdi.

ad 3. Det samme må gælde om hofrath Carl Borries' optegnelser, eftersom disse er et referat af Ernst Heinrich Borries' mundtlige meddelelser.

Nøglen til gåden er navneforandringen. -- I »Skifte-Brevet efter afgangne Madamme Inger Nielsdaatter Holm, forhen afgangne Johan Hendrich Schlichtkrul Brøggers Encke, sluttet den 25de Januarii A:o 1752« læses, at »Boets Beholdning . . . kommer til Deeling imellem den sal. Kones afg. Mad-me Inger Nielsdaatter Holms samtlige efterlevende Børn og Arvinger, som befindes at være trende i Live værende Sønner og en afdød Søns efterladte tvende Børn, samt tvende i Live værende Døtre . . .«

Hvad her interesserer, er den afdøde søn og hans efterladte tvende børn. Herom læses senere: »4, den fjerde Søn, afgangne Doctor Nicolaj Börresen, avled [dvs. avlet] i den sal: Kones første Ægteskab med forlængst afdøde Nicolaj Börresen, hans efterlatte 2de børn, tilfalder nu i fornævnte deres afgangne Faders Stæd en Broderlod eller $\frac{1}{3}$ Deel.« Efter forskellige fradrag bliver tilbage lidt over 234 rigsdaler – »hvor af Sønnen Ernst Heinrich Borries, gammel 12 Aar, tilfalder en Broderlod eller $\frac{2}{3}$ Deele . . . og Daatteren Juliane Cathrine Borries, gammel 14 Aar, tilfalder en Søsterlod eller $\frac{1}{3}$ Deel«.

Det fremgår heraf, at madame Schlichtkrull, født Inger Nielsdaatter Holm i et tidligere ægteskab med en mand ved navn Nicolaj Börresen har haft en søn, som var doktor, og som i skiftebrevet kaldes med samme navn som faderen: Nicolaj Börresen. Det fremgår endvidere, at denne doktor Nicolaj Börresen er fader til den i 1740 fødte Ernst Heinrich Borries. Men som ovenfor omtalt har man stedse vidst, at Ernst Heinrich Borries' fader kaldte sig Nicolaus Borries.

Det kan dermed betragtes som fastslået, at den i skiftebrevet omtalte doctor Nicolaj Börresen og dr. med Nicolaus Borries er samme person. Men ved påvisningen af denne identitet er gåden løst; Nicolaus Borries' fader er funden. Han er ingen anden end den brygger Nicolaj Börresen, som Inger Nielsdatter Holm var gift med i sit første ægteskab. Og det er tydeligt, at når tidligere slægtsforskere ikke kunne finde ham, har grunden været den, at de troede – og måtte tro – at han hed Borries eller Borris, fordi de ikke havde kendskab til navneforandringen.

Og nu er det så heldigt, at vi gennem Vor Frue Kirkes kirkebøger har så gode oplysninger om begge Nicolaus Borries' (alias Nicolaj Börresen's) forældre – såvel om faderen Nicolaj Börresen (el. rettere Nicolai Börgesen) som om moderen Inger Nielsdaatter (el. Nielsdatter) Holm – at deres familieforhold må siges at være fuldstændig klarlagte. Bl. a. er navn og dåbsdag for alle deres samavlede børn kendt (se senere). Og der kan da ikke være tvivl om, at når det i Vor Frue Kirkes kirkebog er opført, at Nicolai Börgesen, brygger på Nørregade, og hustru Inger Nielsdatter den 17. marts 1706 til daab i kirken havde en søn kaldet *Niels*, og at en af fadderne var Ole Nielsen Holm, barnets morbroder (hvilket stemmer med, at moderens pigenavn var Inger Nielsdatter Holm), så er dette barn – Niels Börgesen – identisk med den søn, som i det nævnte skiftebrev efter Inger Nielsdatter Holm kaldes doktor Nicolaj Börresen, og altså også med dr. med. Nicolaus Borries.

Det familiehistorisk interessante ved skiftebrevet er, at det ved at opføre faderen og hans arveberettigede børn med forskelligt efternavn giver uomstødeligt bevis for, at en navneændring har fundet sted og derved knytter den i omtrent to hundrede år eftersøgte forbindelse mellem dr. med. Nicolaus Borries og hans danske forfædre. Det kan da synes påfaldende, at skiftebrevet overhovedet ikke nævner dette navneskifte med et ord. Imidlertid må det erindres, at latinisering af navne dengang var uhyre almindelig blandt akademikere. Allerede som studenter indførtes de ofte på latin i universitetsprotokollen, og ikke sjældent gik det latiniserede navn i arv til efterkommere: Petersen, Paulsen og Broby blev til Petri, Paulli og Pontoppidan. Åbenbart har skifteretten ikke fundet det umagen værd at forklare, at Börgesen eller

Börresen er blevet til Borries. Naturligvis er navneforandringen ikke – som skiftebrevet formelt angiver – foretaget af de to umyndige børn, men af faderen. Når og hvor og hvorfor, skal senere omtales.

Nu da gåden er opklaret, kan det medgives, at der har været adskillige momenter, som nok kunne vildlede tidligere slægtsforskere. Stamfaderen optræder under 3 forskellige navne: Niels Börgesen (ved dåben), Nicolaj Börresen (i skiftebrevet fra 1752) og Nicolaus Borries (som han kaldte sig selv). Hans søn, som har talt med sin faders halvbroder i København, skriver i det efterladte dokument, at den brygger på Nørregade, som var hans farfader, var af tysk æt (hvilket er urigtigt), og at han stammede fra den adelige familie von Borries (hvilket ligeledes er urigtigt). Hertil kommer yderligere den store – men sikkert ganske tilfældige – navnelighed med den københavnske guldsmedefamilie *Borris*, og nu vil skæbnen, at denne familie netop er af tysk oprindelse og knyttet til den tyske St. Petri menighed i København. Så brænder den tyske St. Petri Kirke med samt Kirkebøgerne i 1728, og det er da højst naturligt, at man drager den slutning, at dermed er beviset for den tyske adelige afstamning tilintetgjort.

Men – hovedårsagen til disse vanskeligheder må sikkert søges i Ernst Heinrich Borries' mærkelig ringe viden om hans fader Nicolaus Borries, i sammenhæng med en ikke særlig stærkt udviklet slægtsinteresse. Thi selv om han havde mistet sin fader, da han var 3 år gammel, levede dog hans moder til 1796, da Ernst Heinrich var 56 år gammel. Hun har således haft rig lejlighed til om ikke før, så ved hans afrejse til København, at give ham nøglen til gåden: at faderen ikke var døbt Borries, men Börjesen. Sikkert er det i hvert fald, at den samme fejl, ukendskab til navneforandringen, er hovedårsagen til den falske teori om nedstamning fra den tyske adelsfamilie og til den ligeledes urigtige formodning om slægtskab med den danske guldsmedefamilie *Borris*. Den er også årsag til det ganske negative resultat af de indgående undersøgelser, som konsul *Theodor Borries* (Newcastle) og ministerialfuldmægtig *Herman Borries* (København) har foretaget, dels i Tyskland dels i Danmark med det formål at udrede familieskabet. Man gik på jagt efter en Borries uden at vide, at Nicolaus Borries selv var den første Borries (i vor familie), så at alle veje måtte ende blindt.

Efter hvad der således nu kan fastslås om vor families stamfader, siger det sig selv, at den tyske stamtavles før citerede oplysninger om generation A: Brygger Jacob Borries må være urigtige fra ende til anden. Bryggerens fornavn var ikke Jacob, men Nicolaj, hans efternavn ikke Borries, men Börjesen, hans dødsår ikke 1728, men 1712, og at han skulle have været »im Vorstand den deutschen St. Petri-Kirche« i 1715, er udelukket, da han var død tre år forinden.

Uden tvivl er her sket en forvexling med guldsmeden, forstander for guldsmedelaug *Jacob Borris* (1661-1739), som tilhørte den lige nævnte, kendte guldsmedefamilie, og som trods navneligheden ikke synes at have noget slægtsmæssigt med vor familie at gøre, udover at den har spillet en stor rolle som fejlkilde for slægtsforskere. Denne *Jacob Borris* var netop forstander for St. Petri Kirke 1715-1718. Og *Louis Bobé*: (*Die deutsche St. Petri Gemeinde zu Kopenhagen*. Kbh. 1925, s. 351) nævner under fortegnelsen over kirkens »Vorsteher«: »1715. *Jacob Borris* * c. 1661 † 1739, begr. 6. 2., *Goldschmied*«. Og s. 192 er anført: »Vom Juwelier *J. Borris* erwarb man einen kleinen silbervergoldeten Kelch, 25 Lot Schwer, für 20 Rbtlr.« Udover dette indeholder bogen intet om personer af navnene *Borris* eller *Borries*. Guldsmed *Jacob Borris* boede dog ikke på Nørregade, men i en ham den 27. 6. 1693 tilskødet ejendom Amagertorv nr. 12, hjørnet af Helliggejtstræde (nu *Niels Hemmingsensgade*), et af de få huse, som skånedes ved branden i 1728. At hans dødsår sættes til 1728, kan tænkes at bero derpå, at årstallet for branden har forvildet sig ind på dette sted.

STAMFADEREN

Den næsten to hundred gamle tradition, at vor familie skulle være af tysk oprindelse, er som lige vist falsk. Den er endda så fjernt fra virkeligheden som tænkes kan, idet stamfaderen ikke alene er af dansk slægt, så langt det kan følges, men stammer fra København, endog den ældste og mest centrale del af hovedstaden. Han så lyset i Nørregade og blev døbt i Vor Frue Kirke, i hvilken såvel hans forældre som hans faders og hans moders forældre er bisat.

Hans fødselsdag er ukendt, men ifølge den i Landsarkivet for Sjælland m. m. beroende kirkebog for Vor Frue Kirke havde *Nicolai Børgesen*, brygger på Nørregade, og hustru *Inger Nielsdatter* den 17. marts 1706 til dåben i kirken en søn, som fik navnet *Niels*, idet han opkaldtes efter morfaderen brygger *Niels Olsen Holm*. Fadderne var *Börge Børgesen*, feldbereder (barnets farfader) og *Ole Nielsen Holm*, højræmmer på Vestergade (barnets morbroder).

Fødested og barndomshjem.

Han fødtes i bryggergården i Nørregade nr. 227 (nu nr. 28 = Fiolstræde 17, skråt overfor Folketeatret, nu ejet af Fog & Mørup). Denne gård havde hans fader *Nicolaj Børgesen*, den 9. 5. 1701 købt af prof., dr. theol. *Hector Gottfried Masius* for 2200 rigsdaler.

I den i Landsarkivet for Sjælland etc. beroende Skiøde-Protokol 1699-1701, nr. 8, den 7. maj 1701, s. 291 fig. beskrives ejendommen af *Masius* som »Een mig tilhørende Brøgger Gaard, med

Brögger Frihed og Rettighed, Beliggende paa Nöre Gade, . . . Bestaaende af 10 Fag Huus udtil Gaden af Muur og Bindings Verch, og Fri Stolpe paa Begge Sider, med Kielder Under, sampt port og Indkiørsel til Brygger Gaarden, og dör og Indgang til Leie Waahningen . . . til den Nordre Side Ind ad Gaarden er it half tag huus paa 8te fag, tou Loft Høyt, og en Quist paa tou fag, af Muur og Bindings Verch, hvor Under er en Kielder atter her hous er en Nyebögning paa Fiorten fag tou loft høyt, der Under en Kielder . . . Noch et half tag huus tretten Fag Et Loft Høyt af Muur og Bindings Werch, Tvers ofuer Gaarden Et half tag Huus paa ni Fag it loft høyt, og af Muur og Bindings Werch langs ind ad gaarden er it Halftag huus paa tolf fag, tou loft Høyt Af M. og B. Noch der hos it half tag Huus, neden til af M. og B. . . . It temmelig Stort Gaarde Rom, Indhegnet . . . og strecher sig Bem.te Gaards Grund, udi Breden for an, udi dend Vestre Kandt, I moed Nöre Gaden Trei og Tiuge Allen Et Quarter fire Tommer, fra bem.te Gade Aflangs af gaarden Wed dens Søndre Side, udi lengden, Sex og Firesindtiug Allen tout Q.ter Wed dend Nordere Side udi lengden, tou og Firesindstiuge Allen tri Quarter Bag i til i den østere Kandt, udi Bredden, Fem og tiuge Allen fire tomme . . .«

Faderen.

Niels Börgesen's fader var brygger *Nicolaj Börgesen*. Navnet staves lidt forskelligt. I skødet fra prof. Masius kaldes han snart *Nicolaj Börresön*, snart *Nicolai* (med i) *Börresön*, snart *Nicolai Börresen*; i skiftebrevet efter hans enke (senere gift *Schlichtkrull*) kaldes han *Nicolaj Börresen*.

Han var døbt den 2.6.1679 og bisattes i Vor Frue Kirke den 6.12.1712 »i dend Brede Gang i sin slg. Fader Börge Börgesens Feldbereders arvelig murede Grav, om Aften ved 3 slet. Svag 3 Aar af Svindsot«.

Som lige nævnt fik han den 7.5.1701 tilskødet bryggergården på Nørregade af professor Masius. Han var da 22 år gammel. Og den 22. juni samme år løste han borgerskab som brygger. Men 7 år senere blev han angrebet af tuberkulose, som lagde ham i graven 1712, kun 33 år gammel.

Hvor mange søskende han har haft, vides ikke sikkert, men i 1713 havde han i hvert fald 3 yngre søstre, eftersom disse nævnes i stervboet efter hans moder, sluttet den 22.3.1713, nemlig *Gunild* (el. *Gundel*) *Börgesdaatter*, gift med feldbereder i Vimmelskafet *Nicolaus* (el. *Nicolaj*) *Christensen Ritter*, *Bodel* (el. *Bodild*) *Börgesdaatter* (gift med gartner *Christian Kruse*, Nykøbing Falster) og *Anne Elisabeth* (el. *Anne Lisbeth*) *Börgesdaatter* (gift 1° den 26. 5. 1705 med *Ole Nielsen Holm*, der var hørkræmmer hos sin fader på Vestergade, 2° den 28.12.1712 med købmand *David Johan Berentz*).

Nicolaj Börgesen blev gift i hjemmet den 9.8.1701 med jomfru *Inger Nielsdatter Holm* (se senere).

Farfar og farmor.

Niels Børgesen's farfar var feldbereder *Börge Børgesen* på Vestergade, 6te sted fra Vesterport, på gadens nordre side, vist nuværende nr. 24. I Vor Frue Kirkes Kirke-Bog 6. sept. 1681, da han og hans hustru havde en datter Gunild til dåben, staves han *Byrge Byrgesen*.

Han fødtes 1648/49 og døde 1709. Vor Frue Kirkes Liig-Bog 19. Febr. 1709: »Börge Børgesen Feldbereder fra Vestergade A:o Ætatis 60, indsat i Kirkens Capel om Afftenen, til videre. Sangværket brugtes. Jordpaakastelse af Præposito Dno [Domino] Profess: Ch: Worm.«

Når liget hensattes i kappellet indtil videre, har grunden sikkert været den, at Börge Børgesen før sin død havde erhvervet sig retten til et muret gravsted i kirken, men ikke fået det færdigt, thi for 5. sept. samme år er i Vor Frue Kirkes Liig-Bog indført følgende: »Sammetids in Aug:i Blev Hr. Börge Børgesens /: vide supra d. 19 Febr 1709 :/ liig og tillige hans datters Mands Ole Nielsen Holms liig /: vide supra d. 2. Maj 1709 :/ udtagne af Kirkens Capell og nedsatte i egen Arvel. [arvelig] Mured Grav under en gammel stor Hviid Liigsten i dend Brede gang Vesten for enden af Velb. Hr. Amtmand Müllers Grav«.

Börge Børgesen havde også et andet gravsted, for i Vor Frue Kirkes Liig-Bog den 2. januar 1704 står: »Börge Børgesens liigsten Udtagen af dend Ny Urtegaard og lagt paa Kirkegaarden Norder Plads. Conf. dend gl. Liigbog d. 16 Julii A° 1700«. Denne gamle ligbog for år 1700 eksisterer ikke mere, men det har sikkert været et barn eller et barnebarn eller en anden slægtning, som begravedes den nævnte dato i 1700. Senere begravedes her flere børnebørn – da man åbenbart fandt det for omstændeligt hver gang at åbne den murede grav i kirken – således den 24.3.1706 datterens og svigersønnens 14 dage gamle pigebarn *Gundel*, den 12. 2. 1709 Nicolaj Børgesen's 3 måneder gamle pigebarn af samme navn og 21.11.1710 og 20.5.1713 hans to yngste børn *Bodild* og *Börge*.

Börge Børgesen var gift med *Johanne Hansdatter*, som døde 63 år gammel og begravedes den 3.10.1711 i mandens grav i Vor Frue Kirke. Hun var datter af feldbereder i Vimmelskafte *Hans Andreisen*.

Moderen.

Niels Børgesen's moder var *Inger Nielsdatter* (el. *Nielsdaatter*) *Holm*. Hun døde 1749 i en alder af 65 år og blev iflg. Vor Frue Kirkes Liig-Bog begravet den 29.8.1749 »fra Nørregade, i Kirken udi eget Begravelse i muld hos bemte [bemeldte] Hendes

Sl. Mand [dvs. hendes 2. mand *Schlichtkrull*], om Efterm. ved 4 sl. [slet] med liigvogn«.

Hun var datter af brygger *Niels Olsen Holm* i Sluttergaden 110, hjørnet af Nye Torff (født 1645/46, bisat i Vor Frue Kirke 5. 8. 1711) og *Ellen*, datter af *Niels Olufsen*.

Et forbavsende stort antal af hendes slægtninge var bryggere, således hendes fader, hendes første mand og hendes anden mand (*Schlichtkrull*), som senere skal omtales. Desuden farbroderen *Hans Olsen Holm* og hans to sønner: *Ole Holm*, der var brygger i Vestergade, og *Svend Holm*, der var brygger i Magstræde. Oles svigerfader var iøvrigt brygger *Hans Pedersen*, Corsøer. Også to af hendes brødre, *Michel* og *Peder* var bryggere (og *Michel's* hustru søster var gift med brygger *Niels Fussing* i Vestergade), og hendes ældre søster *Cathrine Nielsdatter Holm* var gift med brygger *Poul Helleesen* paa Nørregade. Dennes to sønner af 1. ægteskab *Jens (Jes) Helleesen* og *Helle Povelsen Helleesen* var ligeledes bryggere, henh. i Sluttergade og Kongensgade, og hans datter af 2. ægteskab (med *Cathrine Nielsdatter Holm*) *Bente* var gift med en brygger, som mærkeligt nok hed *Hans Christensen Borris*, og som ligeledes var søn af en brygger (*Christen Jenssøn* i Vestergade), og som var stedsøn af hendes søn *Helle Povelsen Helleesen*, idet hans moder (altsaa *Bente's* svigermoder) senere giftede sig med *Bente's* fornævnte halvbroder, brygger *Helle Povelsen Helleesen*.

Af *Inger Nielsdatter Holm's* egne børn i de to ægteskaber var ingen brygger, muligvis fordi bryggeriet brændte 1728, men en datter *Anne* var gift med brygger *Rs. Schjøtt*.

Inger Nielsdatter Holm havde 6 børn med brygger *Nicolaj Børgesen* (de anførte datoer betegner dødsdagene):

1. 23. 6.1702: *Johanne Nicolajdatter*, død før 1728 (?).
2. 23. 2.1704: *Ellen Cathrine Nicolajdatter*, død 1746.
3. 17. 3.1706: *Niels*, død 1744 (= *Nicolaus Borries*).
4. 27.10.1708: *Gundel* (pigebarn), død 1709, 3 måneder gammel.
5. 13.11.1710: *Bodild*, død 1710, 8 dage gammel.
6. 28.10.1712: *Börge*, død 20.5.1713, $\frac{3}{4}$ år gammel.

Efter mandens død sad hun som 29-årig enke med bryggeriet og 4 mindre-årige børn, nemlig foruden *Niels* 2 ældre døtre, samt en 5-6 uger gammel søn, som dog døde et halvt år senere. Men næppe 10 måneder efter mandens død giftede hun sig den 3. 10. 1713 (i hjemmet) med den 2 år yngre brygger *Johan Henrik Schlichtkrull*, som var døbt i København 4. 12. 1686, og som overtog bryggeriet. Han døde den 20. 5. 1742 og begravedes den 26. 5. 1742, hvorom er opført i Vor Frue Kirkes Liig-Bog: »Sl. Johan Henrich Schlichtkrull Brøgger, gl. 56 Aar, fra Nørregade. I Kirken, udi hans Fader Sl. Christopher Schlichtkrulls dobbelte Muldgrav i den smalle Mand-

gang tæt ved de lange Mandstole No. 14, 15 og 16. Den halve del af grafven er ing under stolene og den halve er tæt uden for Midtgulvet. Om Eftm. Ved 5 sl. med Lii-d vogn.«

I dette ægteskab var der 10 børn:

1. 8.12.1714: *Maren*, død 1716, 1 år gammel.
2. 15. 4.1716: *Christoffer*, død 1721.
3. 3. 6.1717: *Maren*, død 1718.
4. 30. 7.1718: *Nicolaj*, død 16.6.1760, cand. theol.
5. 3. (eller 10.)12.1719: *Oluf (Ole) Johansen Schlichtkrull*, præst i Stadil, død 17.11.1802, g. m. *Christiane Benedicte Kjør*.
6. 26. 6.1721: *Maren*, død 1785, g. m. vinhandler *Christian Clausen Biehl*.
7. 27. 3.1723: *Cathrine*, død 1730.
8. 8. 5.1724 eller 8.6.1724: *Christoffer*, død 1797, urtekræmmer og conditor.
9. 10. 9.1725: *Anne*, død 1755, g. m. brygger *Rasmus Schiøtt*.
10. 11. 7.1727: *Christian*, død 1729.

Da Inger Nielsdatter Holm døde i 1749, 65 år gammel, var begge hendes mænd, samt 11 af hendes 16 børn døde, deraf alle børnene fra 1. ægteskab. Som det fremgår af skiftebrevet 1752, efterlod hun sig 5 børn af 2. ægteskab, nemlig 3 sønner (af hvilke de 2 var teologiske studenter, den tredje sukkerbagersvend) og 2 døtre (den ene enke efter vinhandler *Christian Biehl*, den anden gift med brygger *Rasmus Schiøtt*) og desuden – som arveberettigede – 2 børnebørn, en datter og en søn af hendes afdøde søn af 1. ægteskab *Niels (Nicolaus Borries)*. Det er ovenfor omtalt, at det netop var dette skiftebrev, som satte på sporet af Nicolaus Borries' herkomst og beviste, at han var identisk med Niels Børgesen.

Barndom og ungdom.

Om Niels Børgesen's barndom og ynglingeår vides ikke andet end, hvad der fremgår af det her anførte. Og der har tidligere end ikke foreligget ringeste oplysning om hans liv i tiden fra hans dåb i 1706 til han i 1731 dukker op i Halle an der Saale i den preussiske provins Sachsen for at begynde det medicinske studium. *Kristian Carøe*: Den danske Lægestand – Doktorer og Licentiat 1479-1788. Kbh. 1909 indeholder intet nyt om Nicolaus Borries, men *Carøe's* private exemplar, som findes i Universitetets medicinsk-historiske museum, har følgende meget vigtige skrevne tilføjelse: »Havde i 4 aar været i apotekerlære og -kondition (?) i Flensborg, Stralsund, Wismar

og Breslau. Studerede derefter medicin i Halle«. Den samme oplysning (ligeledes uden kilde) er senere trykt i *Kristian Carøe: Den danske Lægestand 1479-1900. V Supplementum. 1922, s. 31.*

Navneforandring.

Et brevkort med poststempel 19.10.1891 fra Sekretariat d. Kgl. Friedrichs-Universität, Halle-Wittenberg til zoologen Hermannus Borries har denne ordlyd: »Auf die gefällige Anfrage vom 30. September ertheilen wir Ihnen ergebnis mit, dass in dem Universitätsalbum unter dem 4. October 1731 sich folgende Eintragung befindet:

Nicolaus Borries Haf. Dan. med.

Der genannte ist also an hiesiger Universität immatriculiert gewesen. Dagegen hat über seine Promotion bei der medicinischen Facultät hierselbst nichts ermittelt werden können, weil die Acten aus jener Zeit nicht mehr vorhanden sind«.

Dette kort har ikke alene betydning derved, at det nøje tidfæster begyndelsen af hans medicinske studium, men også derved, at det er det tidligste sted, hvor navnet Borries overhovedet har kunnet opspores i vor familie. Og mon ikke grunden er den simple, at det ikke har eksisteret før? Netop indførelsen i Universitetsalbumet – som naturligvis førtes på latin – har sikkert været anledningen til, at Niels Børgesen ændrede sit indtil da benyttede danske navn til den latinske, eller dog latinskprægede form Nicolaus Borries.

Hvorfra stammer navnet Borries?

Det ligger nær at spørge: Hvorfor valgte han navnet Borries? At det skulle være sket for at minde om den tyske familie af samme navn, kan næppe antages. Adelslægten von Borries fra Minden i Westfalen var på den tid ikke meget udbredt, og det er højst rimeligt, at Niels Børgesen, da han kom til Halle, overhovedet ikke anede dens existens. De i den tyske stamtavle givne forklaringer (forkortelse af helgennavnet Liborius, omdannelse af det plattyske Bōrries = Burgherr, m. m.) kommer derfor ikke i betragtning. Langt sandsynligere er den lige nævnte antagelse, at navnet Borries er dannet som en latinisering eller dog en latinskpræget form af hans fædrede navn Børgesen. Den tanke at forandre Børgesen til Borries var i virkeligheden såre nærliggende. Man kan uden vanskelighed tænke sig, at Niels Børgesen i daglig tale, i hans barndom og ynglingsår, er blevet til Niels Børges, ligesom Ole Sivertsen kan blive til Ole Siverts, Jens Didriksen til Jens Didriks, Hans Troelsen til Hans Troels eller Peter

Mathisen til Peter Mathis. Fra Børges til Borries er vejen kort. Og det lader sig fastslå, at en ganske analog overgang mellem de samme – eller omtrent de samme – navne allerede før den tid kan påvises i København. Guldsmed *Andreas Borris*, som var fader til den førnævnte guldsmed *Jacob Borris*, kaldes i skiftet efter hans enke *Cathrine Jacobsdatter Fochart* (af 29. april 1705) for *Andreas Børresen*. Nu har – som andetsteds nævnt – denne guldsmedefamilie Borris sikkert ikke, som før antaget, noget slægtsmæssigt at gøre med familien Borries, selv om begge familienavne muligvis er omdannelser af Børgesen, Børresen el. lign. Men det er utænkeligt, at brygger Børgesen på Nørregade og hans børn ikke skulle have kendt den ansete guldsmedefamilie på Amagertorv. Såvel Andreas' søn *Jacob Samuel Borris* (1661/62-1739) som dennes søn *Andreas Borris* (1693/94-1758), der ligeledes var guldsmed, levede jo på den tid, og det kan da meget vel tænkes, at Jacob Borris eller hans søn har fortalt til Nicolai Børgesen eller hans søn Niels, at Jacobs fader Andreas snart kaldtes Børgesen, snart Borris.

Desuden kan – pudsigt nok – en anden overgang mellem de to navne også påvises i modsat retning, altså ikke fra Børgesen (Börges) til Borries, men fra Borries til Børgesen (Börges). Forpagter Philip Borries (Søholm) morede sig med at opnotere alle de forvanskninger af navnet Borries, han var stødt på, og nåede det imponerende tal af 279 vrangnavne. Blandt disse fandtes – foruden flere komisk barokke navne som Abores, Baron Jes, Bordel – tillige former som Børries, Børgers, Börgis, Börges, Børgesen.

Der var således grunde nok til, at Niels Børgesen kunne falde på at latinisere sit navn til Borries. Iøvrigt er det jo ingenlunde sikkert, at han i det øjeblik, da han uden en skilling på lommen stod på universitetskontoret i Halle for at indskrive sig til det medicinske studium, på forhånd havde overvejet, hvad han skulle kalde sig på latin. Måske har spørgsmålet overrumplet ham, så at han i skyndingen – han *skulle* jo indføres på latin – valgte navnet Borries som det mest nærliggende. Det kan vistnok siges, at navnet Børgesen ingenlunde er let at latinisere. En nok så god form, sprogligt set, var Borrichius, men dette navn kunne ikke så godt vælges, da det ville usurpere slægtskab med den berømte Olaus Borrichius (Ole Borch). At navnevalget i nogen grad bærer præg af hastværk, synes at fremgå deraf, at han senere fandt fornavnet så uheldigt, at han forandrede det. *Kristian Carøe* har i sin lige citerede bog denne skriftlige tilføjelse: »Skriver sig Nicolai B.« – hvilket stemmer med, at han i ovennævnte skiftebrev er anført med dette fornavn: Nicolaj Børresen. Det kan ikke nægtes – hvad han åbenbart først er blevet klar over efter navnevalget – at slutstavelserne a-us og i-es

ikke klinger godt sammen, når både for- og efternavn udtales: Nicolaus Borries. Langt mere mundret falder: Nicolai Borries.

Udtalen af navnet Borries.

Det har vistnok været fast skik – i hvert fald siden hjemmet i Barth – at udtale navnet i 3 stavelser: Bor-ri-es. Derfor er det dog ikke absolut sikkert, at det udtaltes sådan ved navnets dannelse i 1731. Jeg har fået den tanke, fordi de mange tyske (forresten også franske) kolleger, jeg gennem årene traf på studierejser og kongresser, næsten altid udtalte mit navn i 2 stavelser: Bor-ris. Det kunne da tænkes, at denne udtale falder en tysker mere naturlig og derfor har været den oprindelige, men at familien senere, da den fik grund til at tro på afstamning fra den tyske adelsfamilie von Borries, gik over til udtale med 3 stavelser.

Imidlertid kan det bevises, at trestavelles-udtalen i hvert fald benyttedes i 1734, da Nicolaus Borries disputerede for doktorgraden. Thi i hans nedenfor omtalte dissertation findes i bogens slutning en samling hyldestskrivelser fra kolleger og venner, på tysk eller latin, på prosa eller vers. Et af digtene lyder:

Vom *Carols Bader-Saltz* gelahrt und gründlich schreiben,
Kan ohne gutes *Saltz* der Weisheit nicht geschehn;
Und solche Rede mag nicht ungewürztet bleiben,
Wo man des *Saltzes* Kraft versucht und *Selbst* gesehn.

Mein Wehrter Borries Dein Saltz pflegt gut zu schmecken,
Dein scharffer Sinn hat *Dich* mir längst beliebt gemacht.
Du bist geschicht den Grund recht smackhaft zu entdecken
Und hast *Dein Saltz* also nicht übel angebracht.

Zu *diesem Saltz-Werck* nun bezeug' ich meine Freude
Darüber *Halle Dich Herr Doctor* nennen musz.
GOTT sey *Dein* Heil-Brunn selbst und *Deine* Seegens-Weide
Das wünscht Dein alter Freund
Alt-Brandenburg, den 17. May 1734. Doctor *Cothenius*.

Digtet står vel næppe nok mål med de jævne lejlighedssange, men kan måske som tidsbillede interessere. I hvert fald viser det tydeligt, at Borries har været udtalt i 3 stavelser.

Studieår i Halle.

Efter ankomsten til Halle i 1731 studerede han under den berømte professor *Friedrich Hoffmann* (1660-1742), hvis navn er knyttet til Hoffmannsdråberne.¹ Af dennes hyldestord i disputatsen fremgår, at Niels Børgesen ved sin ankomst til Halle var vel funderet i farmaci og kemi, fuld af energi og interesse, men ludfattig (»Te omnibus opibus destitutum«). Takket være Hoffmann og andre modtog han så megen understøttelse, at han kunne gennemføre studiet. I løbet af 3 år afsluttedes hans uddannelse, idet han erhvervede den medicinske doktorgrad. Det var såre nærliggende, at han hentede sit emne fra farmacien, i hvilken han i forvejen var vel bevandret. Tilmed var jo mineralvandenes farmakologi Hoffmann's hjertebar. Og disputatsen handler da også om Carlsbadertsalt. Dens titel lød: »Dissertatio inauguralis de SALE MEDICINALI CAROLINARUM« (30+10 sider, 19,5×17 cm, 4°), og den forsvaredes den 22. maj 1734 under Hoffmann's forsæde. Et eksemplar findes på Det kgl. Bibliotek i København. Titelbladet gengives her.

For en ordens skyld skal noteres, at fornavnet er stavet NICOLAVS (med V), medens det i universitetsalbummet staves Nicolaus (med U). Dette bør dog sikkert forklares derved, at man har benyttet den gamle romerske stavemåde, efter hvilken bogstavet V galdt både for V og U, således som det også er gennemført andetsteds på dette titelblad, f. ex. SVMMO NVMINE, DANVS. Selv har han sikkert til daglig stavet sig Nicolaus med »u« (hvis han da ikke, som *Carøe* angiver, har kaldt sig Nicolai). Den samme stavemåde benytter sønnen Ernst Heinrich i sin disputats, og den er derfor også benyttet andetsteds i denne bog som den formentlig rigtigste.

I dissertationen findes – som alt nævnt – efter gængs skik sidst i bogen nogle upaginerede blade, som intet har med det videnskabelige indhold at gøre, men består af hyldestskrivelser og digte fra kolleger og venner. At interesse er den tidligere citerede hyldest fra »Præces«, hvorved man dengang ikke som nu forstod doktoranden, men den professor, hos hvem afhandlingen var udarbejdet, og som præsiderede ved disputatsen, i dette tilfælde Hoffmann: »Nobili et eximio candidato S. P. D. Præces.

1. Efter tradition i familien skal det dog ikke have været Hoffmann selv, der først komponerede Hoffmannsdråberne, men kgl. preussisk hofapoteker i Stettin *Johann Michael Meyer* (død 1759). P. B. Søholm: »Han [Meyer] opfandt nok Hoffmannsdråberne, mens han var provisor hos Hoffmann, der tilegnede sig æren og navnet«. Hofapoteker Meyer havde i sit ægteskab med *Amalie Emerentia Lieberkühn* datteren *Maria Dorothea Magdalena Meyer*, som blev gift med den senere omtalte generalsuperintendent, provst, prof., dr. theol. *Johann Adolph Schinmeier* (se s. 50), hvis datterdatter blev gift med grosserer *Carl Philipp Borries* i København.

DISSERTATIO IN AVGVRALIS CHYMICO-MEDICA
DE
**SALE MEDICINALI
CAROLINARVM**

QVAM

FAVENTE SVMMO NVMINE
IN ALMA REGIA FRIDERICIANA
PRÆSIDE

DN. FRIDERICO HOFFMANNO
ACADEMIÆ ET ORDINIS MEDICORVM SENIORE
ET h. t. DECANO

PRO GRADV DOCTORIS
SVMMISQVE IN MEDICINA HONORIBVS AC PRIVILEGIIS
MORE MAIORVM RITE CAPESSENDIS

Al d. Maji Anni MDCCXXXIV.

PVBLICO ERVDITORVM EXAMINI
SVBIICIT

NICOLAVS BORRIES
HAFNIA DANVS.

HALÆ MAGDEBVRGICÆ

TYPIS IOHANNIS CHRISTIANI HILLIGERI, ACAD. TYPOR.

. . . Quare nec possum satis *Tuam clarissime Dne [Domine] Candidate* in hoc studio industriam laudare: quam præsens luculenter ostendit dissertatio. *TU* pharmaceutico-chymica bene imbutus scientia ante triennium ad nos accessisti; & magna diligentia discendique ardore artis medicæ studio animum applicuisti. Quapropter perspecta simul officiosa *Tua* mente, *Te* omnibus opibus destitutum & benevolentia & beneficii pluribus adjuvare, & cum in praxi bene versatum *Te* cognouimus, honoribus etiam doctoralibus ornare minus dubitavimus. Faxit igitur summum Numen, ut spem quam *Tecum* plurimi de *Te* fouent, impleas, imo longo adhuc superes, talemque *Te* exhibeas, qualem fore, quibuscunque diligentia *Tua* & animus inseruendi cupidus perspecta fuere, augurantur. Breue quidem adhuc mihi superest viuendi tempus, vt non ampla *Tibi* officia possim polliceri: Nulla tamen studiosissimum *Tui* animum declarandi occasio præterlabitur. Vale. Dab. e Museo, d. 22. Maji, 1734«.

Oversat: »Præsens hylder mangfoldigt den ædle og udmærkede hr. kandidat . . . Derfor kan jeg – højttberømte hr. kandidat – ikke noksom rose din flid i dette studium, hvilken den foreliggende dissertation viser på en strålende måde. Du kom til os for 3 år siden, vel bevandret i den farmaceutisk-kemiske videnskab, og med stor iver hengav du dig til studiet af lægekunsten, af hvilken grund vi – også i betragtning af din elskværdige karakter – desmindre har taget i betænkning at hjælpe dig – blottet som du var for alle hjælpemidler – såvel med imødekommenhed som ved understøttelser i rigt mål, og, da vi har lært dig at kende som en duelig praktiker, at smykke dig med doktorværdigheden. Giv da Gud, at du maa opfylde, ja langt overtræffe, de forhåbninger, som de fleste nærer om dig og med dig, og at du må arte dig således, som alle og enhver, der har iagttaget din flid og dit tjenstvillige sind, spår, at du må blive. Kun en stakket tid har jeg vel tilbage at leve [Hoffmann var på det tidspunkt 74 år]. Men ingen lejlighed skal jeg dog forsømme til at prise dit nidkære sind. Lev vel. Givet [egentlig: Jeg gav (skrev) dette] på museet,¹ den 22 maj. 1734«.

I denne overordentlige velvillige allokution af Hoffmann må naturligvis en del trækkes fra. Det var tidens mode at behage sig i slige superlative vendinger, som stemmer med det stærkt snørklede, barokke sprog i den latinske sætningsbygning. Alligevel synes ordlyd og tone at vise, at Hoffmann har været særdeles tilfreds med sin elev og har haft glæde af at hjælpe ham, ligesom han også fremdeles vil yde ham sin støtte.

1. Med dette ord betegnede man dengang ikke alene en samling af naturalier eller kunstgenstande, men også – efter den oprindelige betydning af det græske »museion«, musetempel – en institution, som var helliget kunst eller videnskab, vel nærmest at gengive ved akademi. I en 15 år senere fra samme universitet udsendt dissertation (af *Iohannes David Lehmann*) benytter Hoffmann's efterfølger netop dette ord: »Vale. Scribeb. in Academ. Regia Halensi etc.« Det kan dog også tænkes, at Hoffmann – som hos os *Ole Worm* – har haft et virkeligt museum ved universitetet.

Læge på Rügen.

Nicolaus Borries, som nu var 28 år, havde dermed sluttet sin uddannelse og skulle til at skabe sig et levebrød. Hans sønnesøn hofrath *Carl Borries* i Greifswald skriver herom: »Nach der Erzählung unser verstorbenen Vaters Ernst Heinrich Borries ist unser Gross Vater auf seines Gönners Rath, des genannten Professors Hoffmann, und Beym Mangel besserer Aussichten, nach Bergen auf Rügen als ritterschaftlicher Physicus gegangen, hat sich dort mit unserer Grossmutter *Florentina Schweiker*, Tochter des Landphysicus *Andreas Schweiker* verheiratet. . .«

Når han, skønt udlænding, så hurtigt efter promotionen opnåede et embede, kan det vel antages, at *Hoffmann* ikke alene har rådet ham, men også lagt et godt ord ind for ham. Med hensyn til embedets art svarer Physicus nogenlunde til, hvad der herhjemme senere betegnede som distriktslæge, og tilføjelsen »ritterschaftlicher« er vel et udtryk for, at dette offentlige embede var forenet med stillingen som læge og godslæge for rigsgreven af Putbus, antagelig *Malte Podebusk* eller *Putbus* (1671-1750), som foruden baroniet Einsiedelsborg og herregården Kørup på Fyn tillige arvede de rügeske familiegodser og 1727 optoges i den rigsgrevelige stand. Når Nicolaus Borries er blevet nævnt som livlæge for fyrsten af Putbus, er dette således næppe rigtigt, eftersom det først var Malte Putbus' sønnesøns søn, der blev ophøjet i først svensk, senere preussisk fyrstelig stand.

Afrejsen til Rügen er formodentlig sket ret snart efter doktorpromotionen, thi allerede i november samme år stod hans bryllup i Putbus. Iøvrigt er der ikke bevaret efterretninger om hans lægegerning på Rügen, hvor han kun virkede en halv snes år, idet han døde i 1744, næppe 38 år gammel. Pastor Philipp Borries (Hammel) og hans hustru Elly f. Heinze fandt ved et besøg i Bergen den 27. 6. 1938 graven velbevaret på kirkegården. Nicolaus Borries efterlod sig hustru og to børn, en datter på 5 og en søn på 3 år. Enken giftede sig knap 3 år senere med dr. med. *Nicolaus Kemner*. Hun døde først 1796, 88 år gammel.

Kort oversigt over Nicolaus Borries' liv.

De altfor sparsomme data muliggør ikke en blot nogenlunde pålidelig forestilling om Nicolaus Borries' personlighed og kun i grove træk om hans levned. De tegner billedet af et livsløb, som på grund af ukendte vanskeligheder ikke kom til at forløbe efter en jævn linie, men med skiftende kurs.

Hans start i livet var ikke dårlig. Han fødtes i en velstående bryggerfamilie i København, hvor faderen allerede 22 år gammel kunne købe en bryggergård, som strakte

sig fra Nørregade til Fiolstræde, altså en stor og værdifuld ejendom i hovedstadens hjerte. Familiens eget murede gravsted i byens domkirke tyder ligeledes på velstand og anseelse. Men hjemmet blev ikke forskånet for ulykker. Det første slag var faderens sygdom og død. I Vor Frue Kirkes Liig-Bog står ved hans bisættelse i 1712 – mod sædvane – dødsårsag og sygdomsvarighed anført: »svag 3 år af Svindsot«. Det har da været omkring 1709, da drengen var 3 år gammel, at faderens tuberkulose brød ud og kastede sin skygge over hjemmet, hvor der foruden Niels var 3 børn under 7 år og i de følgende år yderligere fødtes 2 børn, af hvilke det sidste døbttes den 28. okt. 1712. Da faderen døde 5 uger senere, hvilede der ikke lidt på moderens skuldre. Men da hun kort efter ægtede brygger *Schlichtkrull*, kunne hjemmet bevares og bryggeriet føres videre, og nu fulgte i hurtig rækkefølge fødslen af 10 halvsøskende. Det andet slag var den store brand i 1728, som lagde hele bryggeriet i aske.

For de mellem liggende år savner vi alle oplysninger om Niels og ved kun, at han 1727 eller 1728 begyndte apotekeruddannelse i Flensborg. Ja, strengt taget ved vi ikke engang, om han forblev i hjemmet så længe, om det end er det sandsynligste. Nu kan man vel regne med, at en ung mand på 21-22 år i de dage havde afsluttet sin uddannelse, hvilket fag han end var gået ind i. Men hvilket erhverv havde han valgt? Hvad havde han m. a. o. bestilt indtil sit 22. år?

Her kan vi kun gisne. Da han ikke findes i det i Rigsarkivet beroende register til Københavns Universitets Matrikel 1668-1739, har han næppe studeret ved Universitetet. Rimeligst falder det at gætte på, at han, som det da var fast sædvane, oplærtes i faderens og stedfaderens profession, så at han som hjemmets ældste søn var i stand til engang at overtage bryggeriet. Når han alligevel forlod byen 21-22 år gammel, kan årsagen naturligvis have været den, at han af en eller anden grund alligevel ikke var oplært som brygger. Snarere må man dog tænke sig andre bevæggrunde. Måske har der været uoverensstemmelse med stedfaderen. Eller han kan have haft grund til at tro, at en af stedbrødrene ville gøre ham rangen stridig som arving til bryggeriet.

Men det kunne også tænkes – og det er vel det mest sandsynlige – at det var branden, som var årsag til, at han forlod København med det nedbrændte barndomshjem for at skabe sig en bane andetsteds. Ganske vist stemmer dette ikke helt med *Carøe's* angivelse, at han havde været i apotekerbureauet i 4 år før ankomsten til Halle i 1731. Thi efter dette skulle det senest have været i 1727, at han drog hjemmefra, og den store brand 20.-23. oktober 1728 kan da ikke have været grunden. Imidlertid opgiver *Carøe* ingen kilde til sin meddelelse, som han kan have fået på 2.-3. hånd, og det er tænke-

ligt, at de 4 år er et groft skøn. Talangivelsen 4 år synes for afrundet til, at man føler sig helt overbevist om, at det har drejet sig om nøjagtig 48 måneder. Muligt er tallet påvirket af, at han har været i 4 byer; hvis han så det ene sted var et helt år, noget mindre de andre steder, kan dette meget let blive til, at han var i apotekerlære i 4 år. Det er i så fald ikke ganske udelukket, at det var branden, som fordrev ham fra hjemmet.

Hvad end årsagen har været, drager han omtrent ved denne tid, 21 eller 22 år gammel, ud i verden og begynder apotekeruddannelse i flere byer, som fører ham stadig længere bort fra hjemmet: først i Flensborg, derpå i de nordtyske byer Stralsund og Wismar og endelig i Breslau langt inde i Schlesien.

Men så skifter han pludselig kurs og dukker op i Halle a. d. Saale uden nogen subsistensmidler, men agter alligevel nu i en alder af 25 år – en alder, hvor en læge i de dage ellers forlængst havde sluttet sin uddannelse – at begynde det medicinske studium, tilmed hos den beundrede og forguede *Friedrich Hoffmann*, der regnedes for en af stormestrene i den europæiske medicin.

Man kan tænke sig, at Hoffmann er blevet en smule forbavset, da der blandt de 15-16-årige studenter, der samtidig begyndte studiet, optrådte en 10 år ældre mand, som tilmed var helbefaren i farmaci og kemi. Det har dog næppe været ham ukært. Man kan tænke sig, at han har haft samtaler med ham om dette sit yndlingsfag. I hvert fald viser han ham bevågenhed og skaffer ham understøttelse til at gennemføre studiet, så at han 3 år senere kan promovere som doktor.

Kort derefter nedsætter han sig på Rügen og synes dermed endelig at være nået i havn. Han virker som embedslæge, som slotslæge og som praktiserende læge, han gifter sig og sætter 2 børn i verden. Men iøvrigt vides intet om hans virke, der brat afsluttes ved hans altfor tidlige død i en alder af næppe 38 år.

GENERATION I

STAMFADEREN, DR. MED. NICOLAUS BORRIES, BERGEN

Nicolaus (kaldte sig *Nicolai*) *Borries*, døbt *Niels Börjesen*, døbt 17.3.1706 i Kbh., d. 8.2.1744 i Bergen på Rügen. Dr. med., landfysikus i Bergen. – Om hans liv, hans forældre, bedsteforældre, søskende og halvsøskende se kap. »Stamfaderen« s. 18.

Portræt: Herom skriver Hermannus B.: »Af dr. Nicolaus Borries og hustru så fader i Greifswald 1825 hos hofrath Carl Borries to store malerier, der hang i hans

dagligstue. Fader søgte i 1857 fra enken, tante Polly i Wolgast at få dem. Hun svarede, at hun ikke havde dem, de måtte være bortkomne ved en af de mange flytninger«.

Gift 2.11.1734 (el. 12.11.1734) i Putbus med *Sophia Florentina Schweicker* (således stavet af sønnen Ernst Heinrich i det andetsteds omtalte dokument fra 13.3.1801 men i disputatsen fra 1764 staver samme søn navnet: *Schwechern*; også formerne *Schweiker* og *Schweitzer* træffes), f. 31.7.1707 i Bergen på Rügen, d. 1.3.1796, vistnok sst., d. a. landfysikus i Bergen, dr. med. *Andreas Schweicker* og . . . *Duncker* (el. *Dunker* el. *Duntzer*). Efter Nicolaus Borries' død ægtede hun den 29.1.1747 dr. med. *Nicolaus Kemner*, som fulgte hendes første mand i embedet. Om der var børn i dette ægteskab vides ikke.

[*Børn*: 1 søn og 1 datter; se denne side].

GENERATION II

BØRN AF STAMFADEREN, DR. MED. NICOLAUS BORRIES, BERGEN

1. *Juliane Catharina* (el. *Catharine*) *Borries*, f. 10.11.1738 i Bergen på Rügen, d. uvist når og hvor. Om hende vides yderst lidt. Hun levede i hvert fald endnu 1752, efter som dødsboet efter hendes farmor Inger Nielsdaatter Schlichtkrull som før nævnt afsluttedes med en arvelod til hende. Broderen Ernst Heinrich's børn synes ikke at have kendt hende. I et af de foreliggende eksemplarer af den trykte tyske stamtavle findes denne skrevne tilføjelse: »Starb kurz nach der Mutter«, og hofrath Carl Borries (se senere) omtaler ligeledes en ugift datter, som døde i Bergen senere end moderen, altså efter den 1.3.1796. Men i en anden skriftlig optegnelse står: »Wrscheinlich früh gestorben, denn ihr Tod ist im Kirchenbuche zu Bergen 1796-1810 nicht angezeigt, und »die unverheiratete Tochter«, die kurz nach der Mutter († zu Bergen 1.3.1796) bei Tode abgegangen sein soll, mag aus 2ter Ehe sein, also eine Kemner gewesen«.

Gift eller ugift? – Da oplysninger mangler, står spørgsmålet åbent. Det kan vel ikke ganske udelukkes, at hun er blevet gift, måske draget til en fjern by, så at familien har tabt forbindelsen med hende. Dette ville kunne forklare, både at hendes begravelse ikke er opført i Bergens kirkebog, og at Ernst Heinrich's børn ikke har kendt hende.

2. *Ernst Heinrich Borries*, f. 23.11.1740 (hans egen oplysning og ligeså sønnen Carl's, men efter Bergens kirkebog var det 24.11.1740) i Bergen på Rügen, d. 30.11.

1813 (efter sønnen Carl var det dog 30.9.1813) i Barth, Pommern. Dr. med. collegii regii sanitatis assessor, amts- & stadtphysicus. – Hans besøg i København er omtalt ovenfor. – Hans søn hofrath Carl Borries oplyser i nogle af ham år 1827 i Greifswald skrevne »Borries'sche Familien-Nachrichten« (hvortil originalen var på Søbo, her refereret i uddrag efter Hermannus Borries' afskrift) følgende, som for en del synes at være taget fra ovennævnte skrivelse af Ernst Heinrich Borries af 13. marts 1801:

»Unser Vater ward in Bergen am 23. November 1740 geboren, besuchte die dortige Schule und von Ostern 1759 bis dahin 1763 studierte er Medicin (zugleich mit dem Muttertochtersohn *Breitsprecher*, und später als Vicepräsident des Tribunals v. *Breitenstern* genannt) zu Göttingen, lebte 1 Jahr nach seiner Rück[k]ehr im Hause des Landphysicus Dr. *Betzel* in Bergen, sollte ihm adjungirt werden – NB. seine Tochter mit im Handel nehmen, was er aber nicht mochte – verliess Bergen und ging nach Greifswald, promovirte daselbst 1764 im Frühling oder Sommer, und Schluss dieses Jahres wandte er sich nach Barth, wo er sich 1765, am 18. Sept. mit unserer Mutter *Dorothea Charlotta Masius*, Tochter des dasigen Nachmittagspredigers Magisters *Masius* – geb: am 1 Januar 1740 und gestorben am 18 December 1808 – verheiratete, und 13 Kinder – von denen 3 jung verstorben – erzeugte.

Unser Gross Vater mütterlicher Seite war Nachmittagsprediger in Barth und hiess *Andreas Masius*, die Grossmutter war *Maria Preützen* [*Preütz?*]. (Ihr Bruder *Johann Christian Preütz* erlernte die Handlung in Stralsund, ging in Dänische, dann in Holländische Dienste, stand als Under-Commandeur in Cajepur auf Ceylon, kehrte nach Pommern zurück und starb in Barth. – Ein Bruder von ihm starb – unter Curatel stehend – als dänische Capitäne, ich meine in Glückstadt oder Rendsburg und ein Sohn eines früher verstorbenen Bruders stand bey einem Schwedischen Cavallerie Regiment). – Unsere Elter Mutter war eine *Duncker* und daher die Verwandtschaft mit der Familie *Duncker* in Bremen. – Unsere Vorfahren mütterlicher Seite sollen erst *Maasz* gehiessen haben, später ist die gelehrte Endung us angehängt und unser Mutter Bruder *Carl Friedrich Maasz* oder *Masius* – verstorben als Candidat der Theologie – hat als Nachkomme von dem Bürger und Kaufmann *Jürgen Maasz* der 1629 in Wismar ein Stipendium für Theologen gestiftet, so wie später auch ich solches mit 20 [? uläseligt] drei Jahre genossen. –

Unsere Grossmutter väterlicher Seite *Sophia Florentina Schweiker* starb 1796 im 87sten Jahre zu Bergen (eine unverheiratete Tochter daselbst später) und ihr Vater *Andreas Schweiker* war Landphysicus in Bergen – gebürtig aus Danzig. –

Einer ihrer Brüder war Rathsherr in Demmin und mit einer *Lobeck* verheiratet; ein andrer Sekretair zu Putbus, hatte eine *Wewetzer* zur Frau; eine Schwester war an dem Bürgermeister *Breitsprecher* in Bergen verheiratet; von deres Kinder der Sohn, *Franz Philipp* erst Professor in Greifswald, dann Tribunals Rath und zuletzt Vice Präsident in Wismar geadelt, v. *Breitenstern* genannt, und 1798 daselbst verstorben ist. Seine Schwester ist die in Greifswald noch lebende verwittwete Doctorin *Gesterding*, deren Kinder sämmtlich hier leben. Eine andre Schwester war an dem Bürgermeister *Krüger* zu Bergen verheiratet, wo dessen Sohn – der Arzt, Assessor *Krüger* – noch lebt. –«

Det var dog næppe i 1759, at Ernst Heinrich Borries begyndte det medicinske studium i Göttingen, men først et år senere. Dette fremgår dels af de korte biografiske oplysninger i hans disputats, dels af en skrivelse af 27. 6. 1953 fra Niedersächsische Staats- und Universitätsbibliothek, Benutzabteilung, Göttingen, som på forespørgsel velvilligst meddeler: »Aus den Werk »Die Matrikel der Georg August-Universität zu Göttingen 1734-1837«, Hildesheim und Leipzig 1937 geht hervor, dass Ernst Henr. Borries, Pommer., am 21. April 1760 als Student der Medizin immatrikuliert worden ist«.

Efter de 3 års ophold i Göttingen synes hans studium at være tilendebragt, men af en eller anden grund tager han ikke den for hans jus practicandi nødvendige doktorgrad ved universitetet der, men vender i 1763 hjem til sin fødeby Bergen, hvor han i et år virker som amanuensis hos landphysicus dr. *Betzel*, som var indehaver af hans faders embede og altså må have været direkte eller indirekte efterfølger af dr. *Kemmer*. Og nu kunne det passe så storartet, at Ernst Heinrich giftede sig med *Betzel*'s datter, og gik i kompagni med ham for senere engang at kunne overtage praxis og embede. Dette huer ham dog ikke. Han skriver sin doktordisputats ved universitetet i den nærliggende by Greifswald, hvilket næppe har taget lang tid, da den er yderst kortfattet. Den handler om behandlingen af dysenteri, men har egentlig 2 titler, nemlig først en hovedtitel: »DE LIMITANDIS LAUDIBUS IPACACUANHÆ AD CURANDAM DYSENTERIAM« (»Om grænserne for ipecacuanhabehandlingens ros, dvs. rosværdige egenskaber ved helbredelsen af dysenteri«), hvilket på titelbladet angives at være den afhandling, der skal forsvares, og derefter: »insimulque DE REMEDIORUM OLEOSORUM ET FOMENTORUM VIRTUTE ANTI-DYSENTERICA« (»Om olieagtige og mildnende lægemidlers fortrin ved bekæmpelsen af dysenteri«). Afhandlingen forsvaredes offentlig den 4. december 1764 under forsæde af *Andreas Westphal*, hos hvem den var udarbejdet. Disputatsen har kun været tilgængelig i fotokopi, velvilligst sendt fra Universitetsbiblioteket i Greifswald. Formatet er lille kvart (18,2 × 15,5, eller antagelig lidt større, da målet er taget af fotokopien, der ikke synes at gengive titelbladet i dets fulde udstrækning); det tilsendte (som synes i hvert fald at være disputatsens videnskabelige del) udgør kun 8 sider, af hvilke endda 1³/₄ side optages af biografisk stof o. lign. Titelbladet gengives her.

Derefter nedsætter han sig i Barth i det dengang svenske Pommern, hvor han gifter sig og i årene 1766-1782 sætter 13 børn i verden – »der glückliche Vater« kaldtes han; (om moderens lykke tier overleveringen). Han døde i Barth 1813, 73 år gammel. Han havde da været enkemand i 5 år, men 3 ugifte døtre boede til stadighed i hjemmet.

ANDREAS WESTPHAL
MEDICINÆ DOCTOR ET PROFESSOR REGIUS ORDINARIUS FA-
CULTATIS SUÆ SENIOR ET H. T. DECANUS ACADEMIÆ CÆ-
SARÆ NATURÆ CURIOSORUM UT ET ELECTORA-
LIS MOGUNTINÆ SCIENTIARUM UTILIUM
SODALIS
CLARISSIMI ET DOCTISSIMI MEDICINÆ
CANDIDATI

ERNESTI HENRICI
BORRIES

BERGA RUGIANI
DISPUTATIONEM
DE LIMITANDIS LAUDIBUS IPECACUANHÆ AD
CURANDAM DYSENTERIAM

PRO SUMMIS IN ARTE MEDICA HONORIBUS
PUBLICE SUSCIPIENDAM

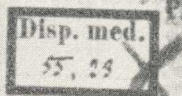
INDICIT

AD DIEM IV DECEMBRIS MDCCLXIV.

INSIMULQUE

DE REMEDIORUM OLEOSORUM ET FOMENTO-
RUM VIRTUTE ANTI-DYSENTERICA

DISSERIT.

GRYPHISWALDIAE

LITTERIS A. T. RUSE.

Titelbladet til Ernst Heinrich Borries' disputats
Universitetsbiblioteket i Greifswald

Portræt: (1) Maleri (60,5×48,5). Kunstner ukendt. Gengivet her som titelbillede. Tilhører sygeplejerske ved Sundby Hospital Ingeborg West, datter af Hannah West, f. Borries. (2) Maleri (31×25,5), synes at være dublet af foregående (dog kun brystbillede), muligt en forstudie, som senere er malet færdig. Tilhører forfatteren. (3) Silhouetpar af ham og hans hustru som unge ægtefolk, fandtes på Søbo hos Heinrich Borries, som (efter H. B.) i 1865 lod silhouetterne fotografere og sendte dels et exemplar af dem begge til Rusland [dvs. til Caroline Vihentjewna Michalskai f. Migurski, som var datterdatter af Ernst Heinrich Borries' datter Charlotte], dels et exemplar af hustruens silhouette til Philip Borries (Søholm); dette (6,5 cm) tilhører forfatteren.

Gift 18.9.1765 i Barth med *Dorothea Charlotta Masius*, f. 1.1.1740, d. 18.12.1808, d. a. nachmittagsprediger i Barth *Andreas Masius* (se ovenfor) og *Maria Preützen* (el. *Preütz*, se ovenfor). Da i det mindste 4 af hendes 13 børn (Friederica, Gustav, Philipp og Christian) havde brune øjne, medens hendes mand var blåøjet, har hun sikkert selv haft brune øjne. Efter sigende er slægten Masius af vendisk oprindelse.

Portræt: Silhouette, er lige omtalt. Gengives her.

[*Børn:* 7 sønner og 6 døtre; se næste side].

GENERATION III

BØRN AF DR. MED. ERNST HEINRICH BORRIES, BARTH

(Side 32)

(1) *Gustav Christian Borries*, f. 5.5.1766 i Barth, d. 23.4.1813 i Owruetz i Podolien, Ukraine. Købmand og forpagter i Podolien. Var oprindeligt etableret i Machnówka i Ukraine (firma Borries, Thatz & Co., ophævet inden 1809), hvor søsteren Charlotte holdt hus for ham, indtil hun i 1802 blev gift med Migurski. Hans anden forretning var i Berduczen. Han har desuden haft en landejendom i forpagtning med avlsbrug, kvægavl og biavl. Han støttede de yngre søskende og flere af dem opholdt sig årevis i hans hus, således broderen Ludwig, som var der til sin død, og Christian (senere Helsingør), som opholdt sig der fra 1792-1800.

Portræt: Pastel (21,3 × 16,5 cm, men oprindeligt større, da Carl Theodor Heinrich Borries, som da ejede billedet, fjernede en del af det, som var ødelagt af fugtighed, og anbragte det i en mindre ramme). Malet på pergament af ukendt maler i Dresden i begyndelsen af det 19. årh. Tilhører sygeplejerske, frøken Ingeborg West, d. a. Hannah West, født Borries. – *Ugift*.

(2) *Dorothea Catharina Carolina Borries*, f. 1767, d. 16.4.1773.

(3) *Philip Ernst Borries*, f. 1768, d. 29.10.1772.

(4) *Dorothea Eleonora* (el. *Eleonore*) *Charlotte* (el. *Charlotta*) *Borries*, f. 13.9.1770 i Barth, d. 6.3.1831 i Boblowa i Podolien (begravet sammen med sin 2. mand i Nemirow). Holdt som ovenfor nævnt før sit giftermål hus for broderen Gustav. Hun var den eneste af søstrene, der blev gift.

Portræt: Pastel, som det synes malet samtidig med portrættet af broderen Gustav og af samme kunstner. Nuværende ejer ukendt.

Gift 1° 1802 med *Joseph Edward Migurski*, f. 1772, d. 6.5.1806 i Machnówka, major i polsk tjeneste, senere forpagter i Machnówka i Ukraine.

[*Børn*: 1 søn og 1 datter].

Gift 2° (uvist når) med *Kasper Kujawski*, f. ??, d. omkr. 1831 i Boblowa. Afskediget løjtnant i den polske arme, siden 1827 forpagter i landsbyen Boblów (Boblowa) i det Bratzlow'ske Distrikt i Podolien. Han var enkemand og havde fra sit første ægteskab med *Anne Koprowska* en søn og en datter. [Ingen børn i det 2. ægteskab].

(5) *Johan Ludwig Borries* f. 16.10.1771 i Barth, d. 30.3.1813 i Owruetz i Podolien. Handelsmedhjælper hos den ældre broder Gustav (s. d.) og død omtrent samtidig med ham. – *Ugift*.

(6) *Christian Carl Borries*, f. 18.12.1772 i Barth, d. 12.6.1853 (el. 1854) i Greifswald. Hofrath. Studerede teologi i Greifswald, derefter jura i Königsberg, hvor han tog juridisk examen 1799. Var 2½ år ansat ved justitsmagistraten i Warschau og i ½ år referendar hos regeringen sst. 1802 blev han auditør i den preussiske hær, måtte flygte fra Warschau 1807, men kom samme år tilbage efter freden i Tilsit, dødssyg af dysenteri og fuldstændig ruineret af indkvarteringen. Vendte så tilbage til Pommern, hvor han dec. 1808 blev ansat som »Registrator des Hofgerichts« i Greifswald. Hofrath 1828. Han var frimurer og havde i længere tid logen i sit hus. Brodersønnen Heinrich Philipp Borries fra Helsingør boede hos ham 1825-1827. Også en anden brodersøn Philip Borries (senere Søholm), som havde lært landvæsen hos hans svoger Ottomar Rohde og senere hos en anden svoger forpagter Peters (gift med en søster til Rohde) opholdt sig i nogen tid i hans hjem. Ligeså Philip's broder Theodor Borries (senere Newcastle), som i et brev 13.10.1892 skriver: »Jeg var i 1835 i Carl Borries' hus i Greifswald, og han og Sophie Borries reiste med over Ystad og Malmø til København. Carl Borries ilter og heftig, Sophie Borries skjøn aand, meget elskværdig«.

Digteren og naturforskeren *Adalbert von Chamisso* besøgte ham i 1823. *Karl Fulda* (Chamisso und seine Zeit. Leipzig 1881, s. 163-169) skriver herom: »Ueberall gern gesehen und von Vielen eingeladen und durch fröhliche Gastereien geehrt . . . fühlte er [*Chamisso*] sich doch besonders in Borries' Hause heimisch. Er brachte ganze Tage und »die herrlichsten Abende« dort zu und »trabte« dann alle zwei Stunden in seine Wohnung, um zu observiren. Namentlich zog ihn die Frau vom Hause an, Sophie Borries, die später durch den Musenalmanach bekannt gewordene Dichterin Diotima, die ihm bis zu seinem Tode eine treue Freundin blieb«. – Selv skriver Chamisso: »Borries ist durchaus gemütlich und freudig; die Borries ist ein heiteres, liebes Wesen; in dieser Verbindung scheint dem Mann ein frisches Leben aufgegangen zu sein. Ich mag gern an ihr den plattdeutschen Accent, den die Frauen hier schwerlich ablegen. Der Accent ist wie ein Siegel der Natur und zielt das Weib; der Mann ist immer mehr ein Kunstprodukt. – [*Julius Edv.*] *Hitzig* lebt in Borries' Haus wie in unserm. – Ich habe mich einen Tag lang mit Borries ausgesprochen; bin ich doch selbst fast in seiner Warschauer Welt nach deres Zerstörung durch vielfache Berührungen mit den mehrsten ihrer Bürger eingebürgert. Er hat eine grosse Freude an dem Hoffmann (von Hitzig) und das Buch wird auch sonst hier mit grosser Achtung aufgenommen, wie es mit Begierde erwartet worden; sage es Ede (Hitzig) . . . Vorgestern brachte ich den Abend aus dem Stegreife bei Borries' zu und das war hübsch, ich geriet in Laune und wurde guter Dinge. Als es zehn Uhr schlagen wollte, brachte mich Borries zu Hause observiren und nahm mich wieder mit. Das spann sich aber an folgenden Haken an. Ich hatte an einem frühern Abende aus dem rothen Buche (dem poetischen Hausbuche) dies und das vorgelesen und das Buch war liegen geblieben. Ich wollte es nun wieder mitnehmen. Da kam mir ein anderes kleines Buch in die Hand, und das war auch ein Manuscript und das waren auch meine unsterblichen Werke, abschriftlich von der Hand der Borries' verewigt. – Ob das einen Dichter von Seiten der linken Pfote bewegen muss?«

Portræt: Stålstik, brystbillede i profil. Af *S. Lowe* i Berlin. Tilhørte afd. hospitalsforvalter Carl Theodor Heinrich Borries.

Gift 1° 1802 i Warschau med enken *Markiewiez*, f. *Jaszynska*, som fra sit første ægteskab medbragte 2 børn: *Johann* og *Elisabeth*, hvilken sidste efter hofrath Carl Borries' egne optegnelser fra 1827: »steht als erste tragische Schauspielerin an der Hamburger Bühne unter dem Namen *Elise Mevius*.« Ægteskabet opløst 1809.

Gift 2° 5.10.1821 i Barth med den 26 år yngre *Sophie Rohde*, f. 18.8.1799, d. i Greifswald 15.5.1841, d. a. forpagter *Rohde* i Güstrow i Mecklenburg-Schwerin. Som digterinde var hun kendt under navnet *Diotima* (se ovenfor).

Gift 3° 15.6.1842 (altså 69 år gammel) i Wolgast med den 27 år yngre *Hippolyta* (»*Polly*«) *Niz*, f. 23.3.1800, d. i Wolgast, hvor hun endnu levede 1865.

[Ingen børn i de 3 ægteskaber].

(7) *Magdalene* (el. *Magdalena*, el. »*Helene*« el. »*Lenchen*«) *Juliane* (el. *Juliana*) *Friederika* (el. *Friederica*) *Borries*, f. 13.1.1774 (el. 15.1.1774) i Barth, d. 14.5.1852 sst. Levede sammen med de to andre ugifte søstre i Barth; var den sidst levende af søstrene. Ph. B. Søholm: »de tre ugifte søstre Helene, Friedericke og Sophie levede sammen i det gamle fædrenehjem i det huk bag kirken, hvor nu en skole er bygget. Helene var livlig, men til sidst lidt til en side«. – *Ugift*.

(8) *Friederica* (el. *Friederika*) (»*Friedchen*«) *Sophia* (el. *Sophie*) *Philippina* (el. *Philippine*) *Borries*, f. 11.3.1775 i Barth, d. 14.3.1838 i Langenhausen ved Barth. Levede sammen med søstrene, som lige nævnt. Ph. B. Søholm: »Friedericke var rar og huslig«.

Portræt: En lille oval pastel på elfenben (6,9 × 5,7). Tilhører provstinde *Benedicte Thomsen*, f. West, d. a. *Hannah West* f. *Borries*. – *Ugift*.

(9) *Dorothea Philippina Johanna Borries*, f. 1776, d. 30.6.1778.

(10) *August Christian Johann Borries*, f. 12.5.1778 (efter hofrath Carl Borries; men efter Borries-stamtavlen i 1776) i Barth, d. 17.9.1848 sst. Kgl. landmåler og regeringssekretær i Stralsund. Ph. B. Søholm: »Han besøgte fader og opmålte Ordruphøj. . . Vi besøgte ham i Stralsund 1834. Senere flyttede han til Barth, ejede et hjørne-
sted på torvet, var ugift og ville tage den bestemmelse med sine ejendele og huset, at det skulle være et tilflugtsted for Borries'er om nogen kom i armod; så kunne denne etablere en »*Kurzwarengeschäft*« der. Der var nok noget mystisk ved hans død, og en mand var mistænkt, hvad vi (Theodor, Frances og jeg) hørte ved et besøg i Barth. Onkel Carl ville ikke opgive sin arveret, og så deltes efterladenskaberne mellem Carl og Philipp og Christians børn. . . Onkel August var en gemüthlich pebersvend«. –

H. B. : »Boede til sidst i Barth, hvor han købte sig et hus på hjørnet af torvet nr. 413. . . Kom i besøg i Danmark, var en høj, smuk og elskværdig mand; han havde efter sigende forelsket sig i en ung dame og derefter købt hus og udstyret det helt, da den skønne forsmåede tilbudet. Chr. Borries' i Helsingør fik en del indbo etc. tilsendt, hvoriblandt senere endnu opbevarede et par broderede sko etc., der havde været bestemt for den elskede«. – *Ugift*.

(11) *Carl Philipp Borries*, f. 12.9.1779 i Barth (Pommern), d. 12.10.1840 i Slesvig. Købmand, grosserer. Kom efter at være blevet student i Greifswald til handelen i Hamburg. Ph. B. Søholm: »Var en tid lang vinrejsende; han kørte i Tyskland i en åben extrapost og havde bag i vognen en kurv med vinprøver og en flaske blanksværte; denne havde en blind passager drukket af og kastede ynkeligt op«. – Kom 1798 til Bordeaux (vinhandel), 1809 til Altona (Israel Dehn & Co., skibsrederi); derefter til København, hvor han kom i den fra Lübeck stammende grosserer Lütken's hus og kort efter ægtede hans datter i 1811. Bryllupsrejsen foregik med relais, i en holstensk vogn gennem Sjælland, Fyn, Slesvig-Holsten, Lauenburg, Mecklenburg til Barth, hvor de besøgte hans fader, den gamle dr. Ernst Heinrich Borries og de 3 ugifte søstre, samt brødrene Carl (med hans hustru, f. Rohde) og August. Samme år havde han bosat sig i København. Ph. B. Søholm: »Han kom ind i det allerede faldefærdige Ryberg'ske handelsfirma [Joh. Chr. Ryberg], som jo ophørte, senere [associé] med Tutein [Gebr. Tutein i Kbh.], Müffelmann, styrede sin svigermoder Lütkens hus, da hun blev enke [Lütken Wve. & Co.] og var tilsidst [1832-1837] i A. van Deurs' hus [A. van Deurs & Co. i Helsingør] – og da han foreslog Nationalbanken, at en tredie-

mand (*Petersen*) skulle underskrive alt, reddede derved banken en hel del af sit tilgodehavende. *Hvidt* ytrede, at på faders kiste burde kvitteringen for den sidste vixel nedlægges, ligesom en ridders kårde blev lagt på hans kiste. – De vanskelige spændende handelsforhold gjorde, at hans klare ånd formørkedes, og med dr. [*L. L. J. A.*] *Reumert* fra Odense tog han til Slesvig Sindssygeanstalt, hvor han døde 1840, 61 år gammel. På hans gravsten stod: »Ihm ward das Dunkel zum Licht; sanft ruh' er im himmlischen Frieden««.

Philipp Borries var høj og slank med sort hår, blev ret tidligt skaldet. Malerierne fra hans yngre dage viser et regelmæssigt, smukt ansigt med høj pande og øjne af en ejendommelig lysbrun farve, som genfindes hos søsteren Friederica (pastel), hos brødrene Gustav i Podolien (pastel) og Christian i Helsingør (*Hornemann's* pastel), samt hos sønnerne Gustav (*Aldenrath's* miniature) og Theodor (i Newcastle) (*Gossy's* maleri). Derimod var sønnen Philip (Søholm) blåøjet. Også faderen dr. med. Ernst Heinrich Borries var blåøjet (2 malerier).

P. B. Søholm: »Han talte med os børn altid tysk, også for at vi skulle lære sproget«. Dette kom dem alle til største nytte. Den ældste søn blev, skønt ikke filolog, benyttet meget som tysklærer, og den yngste, som var klassisk filolog, fik takket være sit kendskab til tysk embedet som collaborator ved domskolen i Slesvig.

Ph. B. Søholm: »Han havde i Frankrig indsuget mange frihedsideer, der skurrede i vor gammeldags tænkemåde. Han kunne sidde og tale langt ud på natten med sine venner, med stor livlighed«. – *Mathilde Reinhardt*: Familie Erindringer. 1800-1831. Kbh. 1887, s.138: »Han [Philipp Borries] var som ung kommen herind fra Pommern og var bleven optagen i den tyske grosserer Lützens hus, hvor han blev forlovet med Christiane, den åndfuldeste, men langtfra den mest ansete af husets døtre. Han var med sin slanke skikkelse, sin høje pande, der tabte sig i skaldethed, sin elskværdige sangvinitet og sit lidt tysk højttalende væsen en stor modsætning til min fader [prof. i zoologi *J. C. H. Reinhardt*, 1776-1845], som næppe var af middelhøjde etc. . . . Ligeså forskellig var også de to venners livs[ind]stilling: Borries lod sig af sin spekulative og dristige handelsånd og sin håbefulde natur drage ind i flere store handelshuse og opnåede, trods al sin dygtighed (og måske just *på grund af* sin redelighed) kun at dele faldet med dem . . . Det, som forbandt dem [Borries og Reinhardt] så nøje, var måske for en del den omstændighed, at ingen af dem var hjemmefødte her [Reinhardt var norsk født], så at de ikke havde noget gammelt at bygge på, men også det, at de begge, fra rejser, medbragte et mere udvidet blik på verdenslivet og en større bevægelighed i ideerne, end det på den tid var almindeligt, selv hos meget

dannede folk. Hvad nu end grunden var, så taledes der livligt, når de var sammen, politiseredes ivrigt, spøgtes hjørøstet og efterlodes selv hos uforstående en følelse af virkelig forståelse imellem dem«.

Da både han og hans hustru var fra tyske hjem (svigerforældrene stammede begge fra Lübeck), kom de ganske naturligt i berøring med den dansk-tyske, literært prægede kreds i København, og med nogle familier fortsattes venskabet gennem 2-3 slægtled. Svigermoderen *Juliane Lütken*, f. *Schinmeier* var ungdomsveninde med *Friedericke Brun*, f. *Münter*, som i sine »Ungdomserindringer«. Kbh. 1917, s. 114 nævner hende som »en meget yndig opblomstrende pige«, og både hun og hendes børn var ofte på Sophienholm, hvor datteren *Julie Lütken*, gift *Overbeck* malede flere partier, af hvilke et hænger i de Rahbek'ske mindestuer på Bakkehusmuseet.

Friedericke Brun's vidtdrevne affektation, hendes excentriske liv og disharmoniske ægteskab var lige så velkendt som hendes beundringsværdige evne til skønt næsten helt døvt at skabe og være midtpunktet i en literær og selskabelig society-salon i hjemmet i Bredgade og på Sophienholm. Ph. B. Søholm: »Moder gik engang til Brun, der lå syg, da han savnede pleje. – Friedericke Brun stak hovedet ind: Wie geht's Brun? sagde hun smægtende. [Han:] Oh, du alte Satan! – [Hun:] Was sagt Brun? – Moder kunne ei gentage det. – I et selskab lod *Ida* fingrene løbe over tangenterne, uden at en tone fremkom; Friedericke Brun lå i sofaen og gispede af henrykkelse over musikken. – Hun havde flasker med luft fra Italien for at kunne hensætte sig i tanken til det skønne land. – En dame styrede huset: »Ich bin eine geborene von *Wangenheim*«. Hun var kneben: når tjeneren spurgte, hvormange kopper kaffe, talte hun: »7-8-9-10 - sex kopper kaffe«, hun stoledes på de yngres beskedenhed.«

Særlig følte de sig dog knyttet til zoologen *J. C. H. Reinhardt* og hans hustru *Nicoline*, født *Hammeleff* (som jo begge var nær knyttede til det Brun'ske hjem). Ph. B. Søholm: »Med *Reinhardts* og [*Michael*] *Langes* havde vi om søndagen skiftevis omgang (Kränzchen)«. – Men en fortegnelse (af Ph. B. Søholm) over alle de familier, de kom sammen med, viser, at de havde en uhyre omgang, både inden- og udenfor denne kreds. En gang synes gæstfriheden at havde nået bristepunktet. Ph. B. Søholm: »Da *Marie Oehlenschläger* blev forlovet med franskmænden *Xaver Marmier*, var de til middag hos os. Under måltidet skiltes bordet ad; en herre greb kandelabrene. Der hvor Reinhardt og Weyse sad, lå megen snustobak på gulvet«.

Musik spillede en stor rolle i hjemmet, da begge, men særlig hans hustru *Christiane* var musikalske. Som kuriosum kan anføres, at han ejede det flygel, på hvilket *Carl Maria von Weber* spillede Jægerbruden den 8.10.1820. Det gik således til, at Weber besøgte *Christianes* fader *grosserer Christian Ludwig Lütken* og spurgte ham, hvor han kunne få et flygel; Lütken svarede, at hans datter havde et fra *Richter & Bechmann*. Det blev bragt til Det kgl. Theater, hvor Weber ved sit spil vakte en begejstring, som næppe nogensinde var set. »Især forstod han mod slutningen af adagioen at henrive tilhørerne ved et arpeggio, som han lod stige fra det svageste pianissimo til et forte, som man næppe havde antaget for muligt på et pianoforte!« (*V. C. Ravn*: *Konserter og musikalske Selskaber i ældre Tid*. 1886, s. 210. Se også *Hugo Seligmann*: *Politikens Kronik* 18.12.1936). Ph. B. Søholm giver en beskrivelse af de mange finesser: »4 fodpedaler, af hvilke den længst til højre udløste klokkespil af 4 sølvklokker og en metalplade, som faldt ind i bassen o. s. v. Efter at det havde

været i min moders eje i 55 år solgte jeg det for 60 kr. da jeg havde 4 klaverer(!) [men] købte det tilbage; det solgtes ved min auktion [ved fraflytningen fra Søholm] til en jordemoder i Strøby, kom til rådhuset i Store Heddinge, derfra til den samling af musikinstrumenter, der dannedes i Kunstindustrimuseet, og der lod *Angul Hammerich* det istandsætte for 500 kr... Nu er det... i fuld orden. Kun de gode klokker er forbyttede. – *Weyse* spillede endeløst derpå, til min harm, da han slog for hårdt i det. Når *Weyse* ikke ville følge opfordring til at spille, satte en anden sig hen – så varede det ikke længe, inden *Weyse* skubbede ham væk. – Min moder spillede længe med *Weyse*. – Kort før min bedstemoder *Lütken*, der boede hos os, døde, spillede *Theodor* og jeg firhændigt for hende. Hun var så glad, for ved den lejlighed vare vi to enige og skændtes ikke.«

Philipp Borries boede først i Bredgade, senere Gammel Torv nr. 4 (hvor i hvert fald de to yngste sønner Philip og Carl er født), Ny Kongensgade og tilsidst Klædeboderne nr. 5 og 6, hvor hans enke boede i en længere årrække, indtil hun flyttede til Frederiksberg Alle 36. I en periode, da han var associé i A. van Deurs & Co., boede han i »Palæet« i Hellebæk og spadserede da altid til og fra kontoret i Helsingør.

Om sommeren boede han nogle år tilleje på Christiansholm; senere gennem 20 år (1818-1838) på Ordruphøj, som grosserer *Christian Daniel Otte* havde købt 1810 af *Christian Duntzfelt's* bo, men videresolgt i 1818, således, at avlsgården (Ordrupsdal) med tilliggende jorder og Ordrup sø overdroges til oberst *H. A. Flindt*, medens *Carl Philipp Borries* købte Ordruphøj, som han i første omgang kun beholdt til 1822, da hans svigermoder *Marie Juliane Johanne Lütken* fik skøde. Allerede 2 år senere blev han dog atter ejer og stod som sådan til 1838. (Se *Arthur G. Hassø* [red.]: *Danske Slotte og Herregaarde*. Ny samling. Bd. 1, 1944, s. 156-157).

»Dette deilige sted – skriver sønnen Philip Borries, Søholm – med storskov, liggende højt med udsigt til Sundet, og så ingen kunne lukke for udsigten, skaffede os alle, store og små, uendelige glæder«. Disse deltes med husets venner og deres børn. *Mathilde Reinhardt* (s. 143-146) giver en indgående beskrivelse af huset, stuerne, indkørslen, have og skov og ender med dette barndomsminde: »De henrivende ophold derude varede næppe længe ad gangen; men kom så endelig det kjedelige øjeblik, da vognen holdt for døren, så trøstede man sig med udsigten til at kunne komme igjen, da der meget ofte var befordring til Ordruphøj. . . Når vi da var kommen hjem igjen, og når gård og have havde tabt lidt ved sammenligningen, så kunne det igjen ske, at det bebudedes: Gudfa'er Borries ville komme med landaueren om aftenen og tage så og så mange af os ud til sig. Jeg husker en sådan aften sent på sommeren, da vi allerede havde lys til theen, skjøndt den blev nydt kl. 7, hvor den forestilling slog mig ved sin æventyrlighed, at vi *efter* den tid, som ellers kun plejede at pege henimod sengen, skulle stige til vogns, kjøre langs Strandvejen, komme i bælgmærke ind i Charlottenlund, ud derfra og gennem Ordrupbyes små oplyste gader, atter ud på den mørke landevej og så ind på Ordruphøj; dér modtages af muntre stemmer, komme ind i den lyse spisestue og til det dækkede bord, hvor der oven i købet gjerne kunne være kogte villinger fra Skovshoved – og så først gå til sengs med udsigt til at hele herligheden næste dag begynde igjen!«

Portrætter: (1) Maleri på træ (17 × 13,5) af ukendt kunstner. Tilhører forfatteren. (2) Miniature på elfenben (5,6 × 4,5) af *H. J. Aldenrath*. Gengivet her. Tilhører forfatteren. (3) Miniature på pap el. pergament (7,5 × 5,7). Ukendt kunstner. Tilhører enkepastorinde Elly Borries, født Heinze.

Gift 26.5.1811 i Kbh. med *Christiane Catharina Lütken*, f. 21.5.1789 i Kbh., d. 29.3.1867 sst., d. a. grosserer *Christian Ludwig Lütken* (1750-1813) og *Juliane (el. Juliana) Johanne Marie Schinmeier* (1766-1832). Se »Die Familie Hausburg-Lütken und deres Seitenverwandte«. Königsberg 1889, s. 10, 11, 32, 41.

Ph. B. Søholm: »Da fader døde, såe det trist ud for hende [moderen], da ingen af os var iver, men en clausul i compagniskabet med onkel Christian gjorde, at hun årlig fik en pengesum af firmaet. Hun boede i Klædeboderne 5 & 6 [nu Skindergade 38, hvor Struers kemiske Laboratorium har til huse] i den store lejlighed på 1ste sal med sal på 3 fag, spisestue 3 fag, hjørnестue 1 fag [antagelig gårdværelse, da huset ikke var et hjørnehus] 2 værelser med 2 fag, 4 værelser med 1 fag, og pige-kammer og andre rum. 2 værelser blev delte. De 4 værelser, som min bedstemoder [Juliane Johanne Marie Lütken, f. Schinmeier] havde boet i, lejede hun efter hendes død til major *Pontavice, Liebe, Lunn* i overformyndieret og sidst til *Søren Kierkegaard*. – Herom skriver *Mathilde Reinhardt: Familie Erindringer*. 1831-1856. Kbh. 1889, s. 214 følgende [her forkortet]: »Sidst i December bragte »Fædrelandet« alle os, der var samlede om Steenstrups Thebord, i Oprør ved Søren Kierkegaards, med store store Bogstaver fremhævede Spørgsmaal: »Var Biskop Mynster et Sandhedsvidne?«. . . Vakte den nu opstaaede Strid Forargelse hos os, men ogsaa en høj Grad af Interesse, saa var dette ikke mindre Tilfældet hos vor altdelende Veninde, Fru Borries, og hos hende havde Sagen tillige sin personlige Side. Af den meget store Lejlighed, Fru B. beboede i Klædeboderne, havde hun i mange Aar lejet tre, fire, for sig liggende Værelser ud. Iblandt dem, der besaa Boligen var der en, som hun straks i sit stille bestemte, ikke skulde have den, det var Magister Søren Kierkegaard. Han blev naturligvis høfligt modtaget, og efter at have beset Værelserne, satte han sig ind i Sofaen hos hende, saa sig om og sagde: »Ja, her vil jeg blive«, og saa talte han paa en saa vindende Maade, havde saa mærkelige Øjne og Stemme, der mindede hende om hendes afdøde Ven Rosenvinges, saa at han ikke alene fik Værelserne, men Løfte om, at hun vilde skaffe ham Opvartning, hvad hun ellers ikke gjorde. Da Indflytningen var sket, saas han aldrig mer. Da der nu, ud fra denne fredede Stilhed, kom Bomber, som rammede, hvad der var hende helligst, saa forfærdedes Fru B. over den eksploderende Kraft, hun husede hos sig; men hun fik snart Følelsen af, at hans legemlige Kraft tog af, eftersom den aandelige anspændtes til det yderste. K. holdt de Aviser, hvori han havde begyndt og Andre fortsat den brændende Kamp, og læste dem ogsaa; derpaa gav et lille af hans »Kone« bevaret Træk, Bekræftelse; hun havde nemlig hans Tilladelse til, at bringe en af disse Aviser over til en Frue i en anden Del af Huset. Dagen efter at der i denne [Avis] havde staaet det særdeles skarpe Svar fra Martensen, søgte Konen forgæves Bladet og fandt det, revet i smaa Stykker, paa hans Gulv; – helt usaarlig var han da ikke. Efter Avisartiklerne fulgte »Øjeblikkene«, og efterhaanden døde Stormen hen. Men hos Kierkegaard blev det altid stillere og henad Sommeren hørte Fru B., hos hvem Forargelsen længst var svunden for Medfølelsen, at han vilde

paa Hospitalet. Den Dag han skulde tage bort, vilde Fru B., for ikke at urolige ham med nogen Af-skedstagen, gaa ud, før den bestemte Tid; men i det hun lukkede sin Gangdør op, aabnedes hans, paa den anden Side af Trappen, og han stod i den, oprejst, men støttet til en Anden, og tog Hatten af for hende med et Blik, ligesaa dejligt, som det, der før havde vundet hende; Jeg, som kjendte hendes Blik, kan begribe, at disse to har sagt hinanden meget i det korte Møde.«

Ph. B. Søholm: »To trofaste venner havde moder i *Reinhardt* og [direktør *Frederik Christian Dankwart*. *Mathilde Reinhardt* har saa smukt og udtømmende skildret moder og hendes samvær i deres hjem, hos *Forchammers* og hendes ophold på Ørholm, Donse, Sophienholm og senere, da de [hun og søsteren] levede efter forældrenes død i hendes umiddelbare nærhed. De, der meget tidlig [1831] mistede deres moder *Nicoline*, betragtede hende tilsidst som deres anden moder«.

Portrætter: (1) På en af *Franz Liborius Schmitz* c. 1795 klippet silhouet, et familie-billede af hendes forældre med deres 3 børn ses hun som den mindste pige (9,2 cm høj) med en blomst i hånden. Tilhører forfatteren. (2) Silhouet, som voxen, bryst-billede (7,2 cm høj). Tilhører forfatteren.

[*Børn:* 5 sønner; se s. 49].

(12) *Sophia Carolina Juliana* (eller *Sophie Caroline Juliane*) *Borries*, f. 15.10. 1780 i Barth, d. 9.6.1844 (eller 1843) i Barth. Levede i hjemmet i Barth. Styrede hus for den yngre broder Christian i Helsingør i mellemrummet mellem hans to ægteska-ber 1819-1820 og tog hans søn Heinrich med til Barth (se under denne). Var også knyttet til broderen Philipp i København og opholdt sig flere gange i længere tid i hans hjem. Ph. B. Søholm: »Sophie var den kvikkeste [af de tre søstre, der som før nævnt boede sammen i Barth], var den søster, min fader holdt mest af«. – *Ugift*.

(13) *Johann Christian Nicolaus Borries*, f. 21.7.1782 i Barth i Pommern, d. 23.7.1857 i Helsingør. Skibsklarerer, grosserer, russisk konsul. – Han kom som 10-års dreng til den 16 år ældre broder Gustav Borries (og de sammen med ham boende søskende Ludwig og Charlotte) i Podolien (Ukraine), hvor han opholdt sig til år 1800, og hvor han lærte at tale og skrive polsk. Hans ældste søn Heinrich Borries skriver i et brev: »Er hat mir oft von seinem Aufenthalt in Podolien unterhalten, namentlich von seinen Ausflügen zu Pferde und Hetzjagden etc. Er war dort ein ausgezeichnete Reiter geworden, er konnte jedes unbändige Pferd zügeln«. Kendskabet til det polske sprog kom ham til nytte, da han 1801-1806 var ansat i Danzig hos »Tönniges, Bona-patsky & Co.«, som ofte sendte ham til Polen for at opkøbe hvede.

Iflg. Hermannus B. blev han i 1806 (el. 1807?) kaldt til Helsingør for at bestyre handelshuset A. van Deurs & Co. Dettets indehaver, *Jean Jacob* (el. *Jaques*) *Claessen* (1752-1806), som havde fået huset med sin hustru *Friederica Dorothea van Deurs* (1762-1818), var død den 20.9.1806, kun 54 år gammel, efterladende den store for-

Johann Christian Nicolaus Borries

retning, samt flere ejendomme, bl. a. de 2 naboejendomme »Palæet« og den van Deurs'ske gård i Strandgade, samt 5 gårde, hvis jorde stødte sammen, nemlig Nyropgaard, Sindshvile, Qvistgård, Hellegården og Rolighed. Foruden enken var der en del børn, af hvilke den ældste søn kun var 17 år gammel. 3 år senere, den 26.9.1809, giftede Chr. Borries sig med Claessens datter, og 1810-1816 var han prokurist i firmaet, »men den almindelige tilbagegang i forretningslivet, mislykkede spekulationer, formindsket skibsfart, tab ved kaperiet og ved falliter af huse, man stod i forbindelse med, forværrede status år for år, og 1816 måtte både firmaet »Sal. Arent v. Deurs' Enke« og indehaveren enkefru Claessen gøre opbud. . . Svigersønnen Chr. Borries havde begyndt en ny forretning »Arent v. Deurs & Co.«, der fortsatte. . . i de gamle kontorer i stueetagen i nr. 95, og denne forretning. . . trivedes så godt i de senere år, at der f. eks. i årene 1824 og 26 af Nettooverskudet kunne udbetales hver af parthaverne c. 10.000 rdl., de Classenske arvinger ca. 8000 rdl. og afdrages på det fallerede

firnas gæld ca. 2500 rdl. De gode tider blev dog ikke ved. . . Da »gamle Borries« døde i 1857, fire måneder efter sundtoldens ophør, kunne det gamle firma heller ikke mere. Hans to sønner søgte at føre det videre, men forgæves; i 1862 opgav de boet som fallit«. (*M. Galschiøt: Helsingør omkring Midten af forrige Aarhundrede. Kbh. 1921, s. 73-74*).

Ved opbudet 1816 fik Chr. Borries tilskødet den van Deurs'ske ejendom (opr. overkrigskommissær *Stephan Hansen's* palæ, opført c. 1760) i Strandgade, med de hollandske skydevinduer, beliggende på gadens vestside (nordvestside), nu som dens sidste hus (nr. 95), hjørnet af Sofiegade. Her lå kontorerne i stueetagen, og der var passage gennem en dør til den mere prangende naboejendom »Palæet«, som svigerfaderen *Jean Jacob Claessen* havde opført 1791-93, og hvor hans enke blev boende til sin død i 1818. Den van Deurs'ske gård var dog dengang ikke sidste hus i gadelinien, men havde som naboejendom på sin nordlige (nordøstlige) side – skilt derfra ved Sofiegade – Toldkammeret, selve Øresundstoldens pompøse palæ, og den foranliggende Toldkammerplads (af hvilken det meste nu er inddraget til havn) var aflukket ved et stakitværk med skildvagtbevogtede porte såvel til Strandgade som til Sofiegade. Men fra 1. sal i Borries' hus var der fri udsigt til det meste af havnen, idet den lange, nu nedrevne huskarré mellem Strandgade og Havnegade allerede standsede før det Claessen'ske palæ.

Det var denne van Deurs'ske gård, som en aften i 1848 var genstand for det i sin tid meget omtalte (også af *Galschiøt* nævnte) overfald, hvorved husets ruder blev knust ved stenkast af en hujende og råbende skare, som havde ladet sig ophidsede af et falsk rygte om unational optræden. Der er ikke tvivl om, at beskyldningen var uretfærdig. Gamle Borries havde – som han udtrykte sig – spist dansk brød i 30-40 år og var under oprøret 1848 fuldstændig dansksindet, havde endog givet 500 rdl. til en dansk kanonbåd. Alt, hvad der lå til grund for rygten, var, at han i et brev havde underrettet sine tyske forretningsforbindelser om en offentlig kundgørelse fra regeringen: at embargo på preussiske skibe ville blive udvidet til også at omfatte mecklenborgske og hannoveranske skibe. I de ophidsede dage stimlede folk hver formiddag til posthuset for at få breve og aviser og høre sidste nyt. Her læste en ivrig helsingørianer op af Börsenhalle, at huset A. van Deurs & Co. privat havde underrettet et handelshus ved den østersøiske kyst om blokaden. Da bombardementet ophørte, var alle ruderne knuste i det store hus, hvor næste dag, den 12. april, datteren *Augusta's* konfirmation skulle fejres. Men de, som lagde deres søndagstur om ad Strandgade for at tage ødelæggelsen i øjesyn, blev højlig skuffede: der manglede ikke en rude. Da der overalt var dobbelte vinduer som i anledningen af højtiden var taget af til forårsrengøringen, blev det andet hold strax sat i. Men Chr. Borries – som iøvrigt var sengeliggende under bombardementet – klagede og forlangte erstatning af politiet, som ikke havde ydet hans hjem den ringeste beskyttelse. Da politimesteren »kort efter mødte, ikke så lidt spag,. . . fik han nok ikke den bedste medfart af den gamle hidsige mand, som dog var i sin gode ret« (*Caroline B.*). En descendent af Chr. Borries meddeler, at han aabnede døren og sagde: »Kann han komme heraus, den Hasenfuss!«

Chr. Borries havde – som *Galschiøt* skriver (s. 74) – grandseigneur-passioner, holdt smukke rideheste; hans lysebrune hingst vandt præmie ved et væddeløb i Slagelse 1836. Om vinteren, når

han arrangerede kanefarter ad Strandvejen nord og syd for Helsingør, og snelaget var føjet i grøften, lejede han snekastere, som inden kaneturen kastede sne på de bare steder af vejen.

Han ejede Abellund ved Havreholm, c. 50 tønder land; den blev senere solgt til avlskarlen (»Hans Borries«) for de penge, som denne havde forskaffet sig ved bestyrelsen af gården. Chr. Borries gav engang på Abellund en frokost for *Christian VIII*, som deltog i en jagt i omegnen. Til frokosten forskrev han en stor postej, som blev kørt til Helsingør med slæde over det tilfrosne Øresund; postejen var endnu varm, da den kom til Abellund (H. B.).

Fra ukendt kilde (cit. e. H. B.) omtales han således: »Han var den udmærket dygtige forretningsmand, men ikke kontormand. . . Den Borries'ske stundesløshed karakteriserede han med: Die Borries' haben kein Sitzfleisch – ikke at tage bogstaveligt (som »siddekød«), men som et humoristisk ordspil; ment er naturligvis »Sitzfleisch« (»siddeflid«), flid til arbejde, som udføres siddende, på en kontorstol.

Hans signet var et fuldrigget skib i høj sø med omskriften: »Such is life«. – Han var en tid russisk konsul og havde københavnsk grossererborgerskab, kaldtes »grosseren«.

Portræt: Pastel (48 × 40) af *Chr. Hornemann* 1816. Gengivet her. Tilhører provstinde Benedicte Thomsen, f. West, Søndersø, Fyn, d. a. Hannah West, f. Borries.

Gift 1° 26.9.1809 i Helsingør med *Mariane Claessen*, db. 11.5.1791 i Helsingør, d. 24.8.1817 på den Claessen'ske landejendom Qvistgaard, d. a. grosserer *Jean Jacob* (el. *Jaques*) *Claessen* (1752-1806) og *Friederica Dorothea van Deurs* (1762-1818).

Portrætter: (1) Pastel (47,5 × 39,5) af *Chr. Hornemann* 1816, pendent til ovennævnte pastel af manden. Findes i 2 eksemplarer, som begge tilhører nysnævnte provstinde Benedicte Thomsen. (2) En lille pastel på elfenben (7,8 × 5,7). Formentlig af samme kunstner. Tilhører samme.

Gift 2° 28.5.1820 i Helsingør med *Augusta Georgine Benjamine Steenberg*, db. 8.4.1794 i Helsingør, d. sst. 24.7.1870, d. a. apoteker i Helsingør *Jens Voss Steenberg* (1753-1837) og *Cecilie Elisabeth Catharine Marie Sprunch* (1757-1851), og således søster til hans senere svigersøn provst *Frederik Laurentius Steenberg*, der blev gift med hans datter af 1. ægteskab *Charlotte Frederikke Borries* (se *Amalie Fibiger: Steenberg – Præsteslægten* etc. Næstved 1942, s. 52, 69).

[*Børn:* Chr. Borries havde ligesom faderen 7 sønner og 6 døtre, nemlig i 1. ægteskab 2 sønner og 2 døtre, i 2. ægteskab 5 sønner og 4 døtre. I det 2. ægteskab fødtes 2 tvillingepar. Se s. 57].

GENERATION IV A

BØRN AF GROSSERER PHILIPP BORRIES, KØBENHAVN

(Side 40)

(1) *Ernst Heinrich Gustav Borries*, f. 1.7.1812 i Kbh., d. 2.4.1860 Fr.berg. Cand. polyt., inspektør ved Den polytekniske Lærestalt, meddirektør for Fredens Mølle. Han blev student fra Borgerdydsskolen i Kbh. 1830 med laud i alle fag undtagen religion, til gengæld med laud. pr. c. i tysk. Cand. polyt. 1835. Var derpå i Chemnitz 1836-1839 for at lære kattanstrykkeriet, og tog derfra til Wien, hvor han satte sig ind i stearinlysfabrikationen. Ph. B. Søholm: »Da Gustav kom hjem, kunne han ikke rejse pengene til selv at anlægge en stearinlysfabrik og anlagde da for *Holmblad* mod en ringe betaling. . . fabrikken, hvorpå er tjent store penge. En anden fabrikant her lavede lys, der havde den fejl, at arken fra vægen faldt i lyset, ikke udenfor. [Han] bød ham 500 daler for at få at vide, at vægen skulle fugtes med borsyreopløsning for tilbørlig at krumme sig«. Blev 1846 meddirektør af Fredens Mølle på Amagerbrogade, idet der på den konstituerende generalforsamling den 14.2.1846 »til medlemmer af direktionen ved siden af *Owen* som første direktør valgtes som handelskyndig direktør det ansete medlem af Grosserersocietetets komite, grosserer (senere etatsråd) *W. P. Duntzfelt* og til fabrikkyndig direktør den polytekniske kandidat *Gustav Borries*, der i 1839 havde anlagt *L. P. Holmblads* stearinlysfabrik« (*C. Nyrop*: Fredens Mølle. Kbh. 1905, s. 96-97).

Hans gode kundskaber i tysk gjorde, at han i en årrække blev benyttet meget som tysklærer i forskellige skoler, men – dansksindet som han var – indskærpede han børnene ikke at blive tysksindede, fordi de lærte det tyske sprog (»Lær det, men tal det ikke!«).

Fra 1.10.1853 til sin død var han inspektør ved Den polytekniske Lærestalt, hvor et stort foto af ham er ophængt, og 1855-1860 sekretær for Selskabet til Naturlærens Udbredelse, samt inspektør ved Institutet for Metalarbejdere.

Hans nationale sindelag viste sig også ved hans virke for dansk biblioteksvæsen i Sønderjylland. »Lige til sin død vedblev han at skjænke Rødding Højskole sin virksomme deltagelse. Han var et utrætteligt medlem af den midlertidige komitee for oprettelsen af danske folkebiblioteker i Slesvig; dannelsen af denne komitee skyldes væsentlig ham« (*Jacob Petersen*: Danske Folkebiblioteker i Sønderjylland etc. Festskrift til *H. P. Hansen* [år ?], s. 192-193). Nekrologerne i Dagbladet 4.4.1860 og i

Fædrelandet 3.4.1860 giver ham et lignende eftermæle. Fra hans dødsbo legerede hans brødre 500 daler til de nævnte biblioteker.

Han boede hos moderen, sidst i Frederiksberg Alle, hvor han døde 48 år gammel af mavekræft. Ph. B. Søholm: »Ved sparsommelighed samlede han 33 000 kr.«

Portrætter: (1) Miniature (10,2 × 8,0), barnebillede af *H. J. Aldenrath* 1815; drengen sidder på skødet af sin oldemoder *Maria Dorothea Magdalena Schinmeier* (1734-1820, jf. s. 26, fodnoten), enke efter prof., dr. theol., generalsuperintendent, provst ved Mariekirche i Lübeck *Johann Adolph Schinmeier* (1733-1796), som ligger begravet under et højt epitaphium i korrundingen af denne kirke. Deres datter *Johanne Marie Schinmeier* (1766-1832) var forelsket i en læge, men i et endnu bevaret brev fra råder faderen hende indtrængende at knytte sit liv til en mand af så usikker stilling (hvilket var så meget mærkeligere, som Schinmeier var søstersøn af *Frederik den Stores* livlæge *Lieberkühn* og selv havde studeret medicin). Datteren faldt til føje og giftede sig med grosserer i København *Christian Ludwig Lütken* (1750-1813); deres datter *Christiane*, som ægtede grosserer *Carl Philipp Borries*, var Gustav's moder. Gamle oldemor *Schinmeier* levede i sine senere år meget hos datteren og datterdatteren i København. Hvor højt hun satte familiepatriarkatet fremgår af følgende: »Når fader kom træt hjem [til Ordruphøj] fra kontoret, ind til oldemoder, bedste-moder og moder, reiste oldemoder sig høflig op, mens de andre blev siddende: »Kinderken, Kinderken! Es ist der Herr des Hauses!«« (Ph. B. Søholm). Ikke alle nutidskvinder har samme ærbødighed for deres barnebarns mand. – Miniaturen tilhører Det nationalhistoriske Museum på Frederiksborg. – (2) Silhouette, barnebillede (5,2 cm). Tilhører forfatteren. – (3) Miniature på karton eller pergament (7,0 × 5,7). Kunstner ukendt. Tilhører fru Elly Borries, f. Heinze. – *Ugift*.

(2) *Adolph Borries*, f. mellem 1812 og 1820 i Kbh., d. som spæd sst. Om ham vides næsten intet. I gravstedet på Frederiksberg kirkegård – hvor hans moder og hendes forældre, samt hans broder Philip (Søholm) og dennes børn Jenny, Christiane og Theodor er nedlagt – findes han ikke begravet. *Mathilde Reinhardt*: Familie Erindringer. 1800-1831. Kbh. 1887. s. 96: »Længere hen i samme måned [marts 1820] fik fru Mynster en søn og fru Lange en datter, og et halvt år efter fik fru Borries sin 3die dreng (den foregående havde hun dog haft den sorg at miste)«. Den lille Adolph må altså være født efter Gustav (f. 1812) og før Theodor (f. 1820).

Portræt: Gibsbuste (29 cm høj) viser et indtagende spædbarnshoved med en meget kunstfærdig kyse. Opbevarede i en blå æske med buet låg, som sædvanlig kaldtes »ligkisten«. Busten tilhører forfatteren.

(3) *Carl Heinrich Theodor Borries*, f. 23.10.1820 i Kbh., d. 13.2.1897 i London. Grosserer, vicekonsul. R. af Dbg., Sv. Vasa 3. – Student fra Metropolitanskolen 15 år gammel. Lærte handelen bl. a. i Helsingør hos farbroderen (A. van Deurs & Co.) og i Hamburg. Gik derefter 1844 til Newcastle upon Tyne, hvor han først var på Allhusen's kontor, derefter selvstændig etableret i 1846 (kulforretning). Fra 1865 var firmanavnet Boldemann, Borries & Co., d. v. s. Allhusen's mindreårige søn (kul, soda, malerfarve etc.), fra 1872, da Boldemann trådte ud: Borries, Craig & Co. Kontoret lå i Lombard Street.

Hermannus B.: »Theodor Borries samlede sig en stor formue, hvormed han støttede slægtninge i England. [Chr. Borries i Newcastle, Alfred Steenberg i Leith] og Danmark, særlig broderen Philip og hans børns uddannelse [også Caroline Borries, Mariane Borries, Reinhardt's, svigerforældrene o. m. a.] og støttede talrige unge mennesker, der henvendte sig til ham, ved deres uddannelse, i England og udlandet. Ved deltagelse i spekulationsforretninger i London – kobberstik efter malerier, lampeforretning [også kulminen Shiremoor] – mistede han det meste af formuen«.

Efter først at have boet i Tynemouth ved Nordsøen flyttede han til landstedet Greenside House i Ryton upon Tyne, et par mil fra Newcastle. Ph. B. Søholm: »I haven var terrasser og et vinhus, hvor der og dyrkedes figner. Theodors glæde over dette lille herregårdsliv var ubeskrivelig. Det var dejligt om morgenen at træde ud af forstuedøren og føle den friske morgenvind og se langt ud i det idylliske landskab til venstre for kirken. I lang frastand sås Cheviot-højene. En fryd for ham at se gæster ude hos sig. At sidde inde i drivhuset, spise figner og ryge en cigar var en fryd for ham, der altid havde slidt brostenene. . . Hos Th. var der danske aviser, rigt bibliotek og mange prægtige billedværker«. Efter at han i 1881 havde opgivet forretningen, flyttede han til London.

Broderen Philip (Søholm) stod ham fra den tidligste barndom særlig nær, og han gjorde meget, dels for ham og hans hustru Elise (inviterede dem på gentagne udenlandsrejser etc.), dels for hans børn, som han følte sig stærkt knyttet til; hans eget ægteskab var jo barnløst. Døtrene Jenny og Christiane (Putte) opholdt sig flere gange et halvt år eller længere i hans hjem.

Han var – vistnok oprindelig i den hensigt at udforske familiens afstamning fra den tyske slægt – kommet i forbindelse med godsejer *Wilhelm von Borries* på Eckendorf ved Bielefeld (se *F. von Borries: Stammbaum des Geschlechts Derer von Borries. Hannover 1884*, s. 15) og besøgte ham gentagne gange sammen med hustruen Frances; en gang var broderen Philip (Søholm) med, en anden gang dennes døtre Jenny

og Christiane (Putte); også hans søn Philipp besøgte engang Eckendorf. Ph. Borries (Søholm): »von Borries sad nok ikke videre godt i det, og Theodor lånte ham 10 000 mark, som Th. overdrog til mig, og som jeg fik i rater med noget besvær«.

Han fik som initiator og ledende bygget den norske sømandskirke i North Shields og senere den danske kirke i Newcastle, til hvilken han lagde grundstenen, og til hvilken han bidrog mest, også ved lønning af præsten.

Hans hjem synes at have spillet en ikke ringe rolle som samlingssted for danske gennem mange år. *A. V. Storm*, tidl. dansk sømandspræst i Newcastle, skriver ved hans død i et kirkeligt sømandsblad: »Hans navn var i flere år velkendt blandt købmændene ved Tyne. Men hans navn står dog ikke indskrevet alene på en kontorplade. Søsterkirkerne i North Shields og Newcastle bærer hans navn på deres grundstene. . . Barnløse vare han og hans trofaste, engelsk fødte, dansk talende hustru, men ungdom samlede de om sig, idet de åbnede deres hjem for mange enligtstillede unge mænd i fremmedland, og der er flere, som med tak mindes, hvorledes de i Borries' hus fandt ly og hygge«.

Hans buste er opstillet i den danske klub i Newcastle, af hvilken han var æresmedlem. – Han var svensk-norsk, senere dansk vicekonsul, idet hovedkonsulatet lå i Hull. – Nekrolog i *Berlingske Tidende* 17.2.1897.

Portrætter: (1) Silhouet (12,0 cm). Barnebillede med tromme. Tilhører forfatteren. (2) Ovennævnte buste i den danske club i Newcastle. En med brun farve overmalet gibsbuste (70 cm høj) er formentlig en kopi af denne. Tilhører forfatteren. (3) Maleri på træ (22,0 × 14,5), signeret [utydeligt] *Gossy* 86. Tilhører forfatteren.

Gift 16.7.1849 i Helsingør med *Frances* (el. *Francis*) *Mary Ellah*, f. 22.12.1820 i Helsingør, d. 18.2.1911 i Morpeth, d. a. engelsk generalkonsul i Helsingør, skibsklarer *James Marshall Ellah* og *Fanny White Asquith* (se »Die Familie Hausburg-Lütken und deren Seitenverwandte«. Königsberg 1889, s. 16). – En af Frances' søstre blev gift med en englænder, skibsklarer konsul *Henry Carey*, der boede i samme gade som *Ellah*, men da de to ikke ret godt tålte at se hinanden, ville de ikke være genboer – sagde man – men slog sig ned på samme side af Stengade, i de to ejendomme, som støder op til Helsingør rådhus, Carey syd(vest), Ellah nord(øst) for dette, i huset med den fyrtårnlignende overbygning (kikkenborg), hvorfra man kunne holde øje med skibene på Sundet. – Da Ellah's sager gik tilbage, levede han af Theodor's tilskud i København i nogle år, hvorefter Theodor fik ham og hans hustru over til sig i England. – Om Frances skriver Ph. B. Søholm: »Hun havde som de engelske damer fået en udmærket opdragelse, læste latin og var dygtig og klog«. – Hun talte

med stor færdighed alle 3 verdenssprog og gjorde udmærket fyldest som værtinde for det internationalt prægede selskab, som ofte samledes i hjemmet. Men i modsætning til sine to søstre, der var særdeles smukke, var hun meget grim. – Ph. B. Søholm: »Frances kørte engang i kupé med nogle unge danske herrer. En ytrede: der tales så meget om de engelske damers skønhed – hun der er da ikke for skøn! – Da Frances skulle stige ud, bøjede hun sig mod den, der sad ved døren: Tillader De?«. – Hun døde 90 år gammel hos sine slægtninge i Morpeth ved Newcastle. – [Ingen børn.]

(4) *Carl Philipp (el. Philip) Borries*, f. 24. 11. 1822 i Kbh., d. 16. 11. 1914 sst. Forpagter på Søholm.

På dåbsattesterne og ligeså i kirkebogen står fødselsdagen angivet til den 29. november. Selv skriver han, at »Fejlen stammer fra et slet skrevet 4-Tal. . . thi jeg har et Brev fra min Moder, hvor hun omtaler, at jeg blev født paa en Søndag, og det passer jo med den 24de, som overhovedet altid er bleven betragtet som Dagen. Gamle Ane og Kirstine havde nok Fødselsdag samme Dag«. Denne forklaring (fejlskrivningen) slår dog ikke til. Kirkebogen, som endnu findes i kontoret for den tidligere tyske Friedrichs Kirche (nu kaldet Christianskirken) på Christianshavn, viser et så tydeligt skrevet, næsten kaligraferet 29-tal, at ingen tvivl er mulig. Mon det ikke snarere har drejet sig om en fejlhøring: 24 og 29 lyder jo omtrent ens? I kirkebogen er det andet fornavn stavet Philipp med 2 p-er i sidste stavelse; selv stavede han altid Philip.

Gik først i forskellige københavnske skoler. »Da jeg sammen med Theodor var i Metropolitanskolen, ville fader lade os rejse til hans fødeby Barth [i Pommern] for at vi kunne lære den og onkler og tanter at kende. Uden at rektor ville tillade, at vi sådan afbrød vor skolegang, sejlede vi afsted – og fik som straf: Slet i sædelighed«. Var derefter i 3 år på Sorø Akademi, hvor han ofte spillede til lovsang. Gik her sammen med fætrene Otto og Christian fra Helsingør og fulgtes tit hjem med dem i ferierne for på Abellund ved Hornbæk at nyde sommerens glæder.

Kom så 1839 til landvæsenet, først hos *Hellmers* på Bonderup ved Ringsted, hvor han skulle arbejde som karl, betale 400 kr. årlig og selv holde sig med sengetøj og vask. Et stort gavlværelse skilt på langs i to dele, sex sengesteder var slået op langs taget; ingen kakkellovn, ingen lys. Da hans fader døde i 1840, blev dette for dyrt for hans moder, hvorfor han tog til Tyskland, hvor han tilbragte c. 10 år på forskellige landejendomme, først hos *Ottomar Rohde*, som var inspektør på godset Goldensee i Lauenborg (hos en frau dokterinn *Wehber Schult*), og som var broder til digterinden *Sophie Rohde* (kaldet *Diotima*), som var gift med hans farbroder hofrath Carl Borries i Greifswald. Efter doktorindens død opholdt han sig midlertidigt et halvt år som inspektør på godset Bredentin nær Güstrow hos forpagter *Peters*, som var gift med en

anden søster til Rohde, og efter et ophold hos Carl Borries i Greifswald og hos en anden farbroder August og hos tanterne i Barth var han i 2 år hos en forpagter *Alert* på Langehaushagen ved Barth. Han så i disse 2 år ikke en avis, ikke en bog (fraset en dyrlægebog), og han påstod senere, at når han bevarede sig så frisk i sin høje alderdom, var det, fordi hans hjerne havde ligget brak i disse år. Han kom derefter atter til *Rohde*, som var blevet overinspektør på et stort gods Gramenz (i Bagpommern), der ejedes af baron *Senft von Pilsach* (søn af *Frederik Wilhelm IV*), og var derpå inspektør hos *Scheuermann* på Zülkenhagen. Da han havde været et år der, kaldte *Rohde* ham til Eldena ved Greifswald. 1848 blev han forvalter hos *von Bähr*, som var gift med *Marie von Homeyer*, søster til hans kusines mand *Fritz von Homeyer* på Ranzin. Der blev han i 2½ år. – »På en nabogård – skriver han – blev jeg oftere indbudt. Det lod, som han gerne havde set mig fri til en datter, der snøvlede lidt – en arvelig fejl i familien, hvor ganeløse eksisterede. . . Frygten for, at sligt skulle ske, gjorde, at moder og Gustav søgte at få mig hjem til Danmark«.

Han kom hjem 1850. Da han var med til kusinen Christiane's bryllup på Ranzin den 1. august samme år, må det have været efter denne dato. 1851 foretog han en rejse til verdensudstillingen i London, hvor han opholdt sig en måned, og desuden fik lejlighed til for første gang at besøge broderen Theodor i Newcastle, samt til at opnå et lån hos baron *C. J. Hambro*. Denne tog yderst venligt imod ham, da han satte megen pris på hans forældre, i hvis hus han var kommet som ung. Lånet var på 500 pund, rentefri, at afdrage med 100 pund årlig. – »*Fritz Homeyer*, Ranzin [som 3 år i forvejen havde ægtet kusinen Cecilie Borries fra Helsingør] havde sat mig stævne i London. Jeg spiste til middag med ham og kom i operaen med ham. Det var den eneste gang, jeg spiste varm middagsmad og var i theatret. En fryd at se ham igen. Til Windsor kørte jeg i 4de classes åbne vogne; det blæste, og parasollen fløj fra en dame – Åh, holdt! skreg hun«. – Rejsen kostede 450 kr.

Efter hans noget triste ungdomsår i Tyskland og efter de ret mørke fremtidsudsigter ved hjemkomsten, da han stod uden stilling og uden kapital, begyndte det at lysne. »Den 24de november [1851] på min fødselsdag, fik jeg brev fra [kammerherre *P. B.*] *Scavenius*, [Gjorslev], som overdrog mig forpagtningen [af Søholm] på de 6 år, [*Herman*] *Valentiner* endnu havde den, og 10 år til. . . Kautionen – et meget vigtigt punkt – skulle jeg skaffe. [Nationalbankdirektør] *Frølich* (både han og fru) stod i et meget venskabeligt forhold til mine forældre (fader havde og engang, da *Frølich* var meget åndeligt nedtrykt, taget sig af ham og bragt ham på ret køl). *Frølich* var da så god at overtage denne [kaution], der ved en mindre heldig forpagt-

ning kunne have medført tab for ham, hvis jeg ei havde kunnet bestå – da særlig fordi jeg begyndte med lånte penge«.

Nogle måneder senere tog han til Viborg for at fri til »den smukke frøken Worsaae« (som hun kaldtes i Vejle). Den 3. marts 1851 blev de forlovede, den 1. maj overtog han Søholm, og den 15. maj stod brylluppet i Holmens Kirke, idet Elises yndlingsbroder Jens Jacob, som i den anledning var vendt hjem fra Paris, førte hende til altret. Efter bryllupsfrokosten kørte brudeparret i egen vogn med relais til Søholm. Næste år til påsken skrev han til sin moder, at nu var der født en ny arvtager til navnet Carl August Borries.

Philip Borries rejste efter datidens forhold meget (var 9 gange i England, 4 gange i Paris) ofte sammen med broderen Theodor (se denne), som indskærpede ham og Elise, at de burde rejse, mens børnene var små. Da de engang kom hjem fra en Englandsrejse, var sønnen Philipp dødssyg, fordi pigen Ane havde flasket ham op med fløde – »De vil da ikke, at jeg skal give ham bar mælk, når De har 150 køer«.

Philip Borries var en passioneret haveelsker og udlagde over 3 tønder land til en herregårdagtig have med stenhøj, småsøer, plantninger o. lign. En anden hobby var at samle på oldsager, som egnen var særlig rig på, oprindeligt kun hele, men da svogeren *J. J. A. Worsaae* gjorde ham opmærksom på, at også brudstykker havde værdi, toges disse med. Samlingen bestod tilsidst af 30379 stykker, hele og brudte (deraf 5647 forarbejdede, affald og »forskelligt«). – »Det var – skriver han – en kilde til fornyelse for mig og andre. Undertiden tændtes 50 lys for at oplyse samlingen, når jeg havde selskab«. – Da Det kgl. Oldskriftselskab 3.6.1888 besøgte Søholm, holdt *Sophus Müller*, som i forvejen havde gennemgået samlingen, på højen i haven et foredrag, i hvilket han nævnte den som et sidestykke til *Sehested Broholm's*, idet disse to var de største samlinger i landet efter Nationalmuseets.

Oldsagerne solgtes sammen med 12 kostbare bøger (med fotografier fra British Museum) til Nationalmuseet for 10 000 kr. – »Muligen – skriver han – kunne jeg have fået højere pris, hvis jeg havde tilbudt dem til British Museum, men som dansk og Worsaae's svoger syntes jeg ikke, jeg kunne være det bekendt«. – »Den hele samling har kostet mig omtrent 1500 kroner (1211 kontant og snapse)«. – En del af oldsagerne er deponeret i museet i Store Heddinge, hvor et stort foto af ham er ophængt.

Der var også andre oldsagssamlere der på egnen, præster, håndværkere og andre. Selv skriver han i Østsjællands Avis' julenummer 1913: »Der lavedes også oldsager. En dreng, som »gik til præsten«, medbragte hver gang han kom, oldsager, som han solgte »for en billig penge«. Da så provsten engang besøgte drengens husbond for at se stedet, hvor de mange oldsager fandtes, var drengen ikke på gården. På spørgsmålet om, hvor han var henne, svarede husbonden: »Aa, han sidder nede i sit atelier ved stranden«. Disse lavede oldsager kunne dog ikke skuffe et øvet øje«.

Den 1. maj 1853 afstod Philip Borries forpagtningen af Søholm til *Valdemar Hvidberg*, idet han fik 37 000 kr. for besætning m. m. Han flyttede så til København,

hvor han boede først i Frederiksberg Alle til hustruens død, derefter sammen med sine to døtre i Slagelsegade 9, hvor han døde, næsten 92 år gammel.

Han efterlod de i forordet nævnte håndskrevne memoirer, som har været af overordentlig værdi ved udarbejdelsen af denne stamtavle. Andre erindringer er »Iagttagelser og minder fra Østsjælland« i Østsjællands Avis' julenummer 1913, samt artikelserien »Minder fra tidligere Tid« i Østsjællands Folkeblad. 1913.

Portrætter: (1) Silhouet (9,5 cm). Barnebillede, med pisk i hånden. Tilhører forfatteren. (2) Selv skriver han: »Lund, maleren [dvs. *J.L. Lund* (1777-1867)] kom ofte hjemme; på hans store maleri »Kristendommens Indførelse«, der hænger på Kronborg, skal den lille dreng i blå kjole, der ligger foran på billedet, være mit billede«. (3) Silhouet (5,7 cm). Brystbillede. Tilhører fru Elly Borries, f. Heinze.

Gift 14.5.1852 i Kbh. med *Mette Marie Elisabeth* (selv skriver han: »hjemme [i Vejle] altid kaldet *Lise*«, men selv kalder han hende i memoirerne stadig *Elise*, og således blev hendes navn vistnok sædvanlig skrevet; vi børnebørn kaldte hende altid *Litte* eller bedstemor *Litte*) *Worsaae*, f. 31.10.1825 i Vejle, d. 25.9.1895 i Fr.berg., d. a. amtsforvalter, justitsråd *Jens Worsaae* (1780-1840) og *Margaretha Elisabeth Berthelsen* (1796-1848).

Portræt: Fællesportræt sammen med sønnen Carl (se denne).

[*Børn:* 4 sønner og 2 døtre; se s. 62].

(5) *Carl August Borries*, f. 16.12.1827 i Kbhvn., d. 22.8.1852 i Edinburgh (begr. sst.). Filolog.

Student fra Metropolitanskolen 15 år gammel med udmærkelse, studerede klassisk filologi (»en af *Madvig's* kæreste elever«) og satte sig senere ind i islandsk, engelsk og italiensk. Var fra oktober 1848 lærer i latin og græsk ved Borgerdydsskolen på Christianshavn. Tog 1849 den teoretiske og 1850 den praktiske del af embedsexamen. Vikarierede fra januar til juli 1850 ved Frederiksborg lærde Skole, hvorefter han atter virkede som lærer ved Borgerdydsskolen på Christianshavn til juli 1851. Efter 6 ugers studierejse i Tyskland blev han – ikke mindst på grund af sit kendskab til det tyske sprog, som han fra sit hjem talte lige så godt som dansk – collaborator ved Doms-kolen i Slesvig september 1851. Da han næste år foretog en rejse til England og Skotland (for sprogets skyld), fik han en blodstyrning og døde 3 uger efter, kun 24 år gammel. Hans broder Theodor og dennes hustru Frances plejede ham til det sidste. – Sørgedigt i Berlingske Tidende 7.9.1852, s. 3 af *D. T.* Meget smukke mindeord af *Jungclaussen* i Beiträge zur neuesten Geschichte der Domschule zu Schleswig. Schleswig: Michaelis 1852, s. 22-23: »Er war ein sehr begabter, von dem redlichsten

Eifer für sein Amt beseelter Lehrer, und dabey ein junger Mann von ausgezeichneter Liebenswürdigkeit des Charakters, ein *homo candidatus*«. Endnu 40 år efter hans død hædres hans minde af *Chr. Listov* (Museum – Tidsskrift for Historie og Geografi. 1892, s. 185-192). Hans broder Ph. B. Søholm: »Carl var et af naturen lykkeligt udstyret menneske. Unge og gamle holdt af ham. Han var smuk, livlig af sind, begavet med en smuk sangstemme, dog uskolet: sang i kvartet med [*Johannes*] *Forchammer*, *Schwendsen* og *Tolstrup Holm*. *Madvig* havde vist håbet på en lykkelig fremtid for den begavede natur. En sorg, der knugede ham, en ulykkelig kærlighed til *Mary Hansen* (senere fru W.) gjorde, at han tabte sit glade sind, og formørkede hele hans tilværelse. (Mon nu denne dame, født i lykkens og rigdommens overflod, vilde være bleven lykkelig under de små forhold, Carl kunne byde hende?)«. – *Ugift*.

GENERATION IV B

BØRN AF GROSSERER CHRISTIAN BORRIES, HELSINGØR

(Side 45)

(1) *Charlotte Frederikke Borries*, f. 10.9.1810 i Helsingør, d. 2.3.1863 i Ringsted. En høj granitsten ved Rønne Asyl bærer indskriften: »1843, September 18, aabnedes Rønne Asyl/ Asylets Stifterinder ere Amtmandinde Thora Krabbe / og Provstinde Steenberg / Asylbørn fra 1843 lod rejse denne Sten 1893«. – I Rønne findes en efter hende opkaldt vej: »Fru Steenbergs Vej«.

Portræt: Litografi (14 × 14) trykt af *E. Fortling*. Tilhørte *Heinrich Borries* på Søbo.

Gift 21.8.1831 i Tikøb med *Frederik Laurentius Steenberg*, provst i Rønne, senere i Ringsted, R. af D., f. 17.6.1801 i Helsingør, d. 19.12.1870 i Ringsted, broder til hendes faders 2. hustru. Han havde tidligere været gift med *Elisabeth Marie Frandsine* (el. *Francine*) *van Aller* og havde i dette ægteskab 2 sønner.

[*Børn*: 5 sønner og 4 døtre; nr. 8 (en dreng) og nr. 9 (en pige) af dette hold børn var tvillinger; se *Amalie Fibiger*: Steenberg – Præsteslægten. Næstved 1942.].

(2) *Heinrich Philipp Borries*, f. 13.11.1811 i Helsingør, d. 16.4.1885 på Søbo ved Helsingør. Skibsklarerer. – 1½ år gammel var han med forældrene og søsteren *Charlotte* på besøg i Barth (april – juni 1813) hos farfaderen, den gamle *Ernst Heinrich Borries*, som døde september samme år. 4 år senere, efter at hans moder uventet var død i 1817, kom han i 1818 atter til Barth, hvor han blev et år og stod da under opsyn af

fasteren tante Sophie. Hun bragte ham 1819 atter tilbage til Helsingør, hvor hun bestyrede Chr. Borries' hus, indtil han giftede sig igen i maj 1820, og rejste så atter tilbage med drengen, der således for 3. gang kom til Barth, hvor han blev i 4 år 1820-1824 og gik i en pogesko, hvor børnene mødte i træsko («die Klappschule» kaldte han den). Så blev han tanterne for besværlig og blev sendt til farbroderen Hofrath Carl Borries i Greifswald, hvor han besøgte latinskolen 1825-1827. (I en mellemtid var han 1826 anbragt i et institut hos en landpræst i nærheden af Greifswald, hvor der var en pension af unge mennesker – »11 Edelleute aus Pommern« – hvilket blev afbrudt ved, at præstegården brændte; så kom drengen tilbage til Greifswald).

1827 blev han sendt til Lübeck, hvor han blev konfirmeret i Marienkirche, og hvor han opholdt sig i 2 år (1827-1829) for at gå på handelsskole. 1830 var han i Bruxelles for at lære handelen praktisk, 1832-1834 i Bordeaux i huset »Veuve Delbos & fils«. Efter 1½ års ophold i England vendte han tilbage til Helsingør, hvor han som Classensk arving – eneste søn af Chr. Borries' første ægteskab – optoges i firmaet »A. van Deurs & Co.« 1837 som participant, 1838 som associé og endelig i 1857 ved faderen Chr. Borries' død som eneste indehaver af firmaet, indtil dette ophørte i 1862. Han oprettede da en provianterings-, kommissions- og expeditionsforretning sammen med halvbroderen Otto Borries under firmanavnet »Borries & Co.«.

Han boede som nygift i St. Olaigade 87 til december 1857, derefter i Strandgade nr. 8 (= senere nr. 92).

Gift 31.5.1853 i Helsingør med *Hansine Marie Frederikke Neergaard*, f. 21.6.1831 på Brattingsborg på Samsø, d. 24.9.1895 på landstedet Søbo ved Helsingør, d. a. proprietær *Hans Peter Neergaard* (1790-1872) og *Maren Billeskov Cramer* (1804-1877), som var sønneatter af den bekendte regnebogsforfatter.

[*Børn*: 5 sønner og 4 døtre; se s. 64].

(3) *Otto Borries*, f. 16.10.1813 i Helsingør, d. 18.4.1821 sst.

(4) *Mariane Borries*, f. 22.9.1816 i Helsingør, d. 30.11.1816 sst.

(5) *August Christian Borries*, f. 26.6.1821 i Helsingør, d. 28.7.1853 sst. Gik i skole i Bremen til sit c. 18. år, lærte derefter handelen i Bordeaux.

»Han var et meget smukt og elskværdigt menneske – damernes afgud – [»den smukkeste mand, jeg nogensinde havde set« – skriver Caroline B., der 16 år gammel traf ham på et klubbal]. »Var velbegavet og flink. Hans bryst var svagt; hans helbred omtales 1846 som meget svagt« (H. B.). – *Ugift*.

(6) *Otto Borries* (samme navn som den tidligere 7 år gammel døde halvbroder), f. 10.4.1823 i Helsingør, d. 11.6.1877 sst. Skibsklarerer. Gik på Sorø Akademi, var

senere nogle år hos Chr. Borries i Newcastle. Blev 1862 nominel indehaver af »Borries & Co.«, oprettet i hans navn af halvbroderen Heinrich (s. d.), hos hvem han levede til sin død i Strandgade nr. 8. »Han var en passioneret jæger, iøvrigt en type af »det gamle Helsingør««. (H. B.) – *Ugift*.

(7) *Christian Borries*, f. 30.11.1824 i Helsingør, d. (når?) i Newcastle. Købmand og dansk vicekonsul i Newcastle. Gik på Sorø Akademi, uddannedes til købmand. Etablerede forretning (kulexport) i Gateshead, senere Newcastle upon Tyne (firma: Losh, Borries and Co.).

Gift 29.6.1848 i Gateshead Fell med *Hannah Sewell Wilson*, f. 28.8.1823 i Gateshead, d. sommer 1901 i Tynemouth, d. a. *Thomas Wilson* (forfatter af »Pitman's Pay«) og *Mary Robson* (se under svigerinden Augusta Borries).

[*Børn*: 1 søn og 7 døtre; se s. 66).

(8) *Cecilie Elisabeth Borries*, f. 8.9.1827 (tvilling) i Helsingør d. 17.1.1853 på Ranzin i Pommern (»begravet på en ø tæt ved gården« – Ph. B. Søholm).

Gift 6.10.1848 i Wolgast med rittergutsbesitzer *Johann Friedrich* (»Fritz«, »Fritz-Ranziner«) *Siegfried Homeyer* (senere *von Homeyer*), til Ranzin i Neu-Vorpommern (fætter til hendes tvillingsøsters mand), f. 15.7.1824 i Wolgast, d. 31.7.1898 på Ranzin, s. a. geheimrath *August Wilhelm Homeyer* (1793-1856) i Wolgast og *Wilhelmine Margarethe von Schubert* (1802-1891). Homeyerne stammer fra Wolgast, hvor de tjente formuer som skibsredere. Efter en brand i 1875 genopbyggede Fritz von Homeyer slottet Ranzin uhyre luxuøst efter mønster fra de franske chateau'er i vinegnene. Han drev sin gård som en mønstergård og blev for sine fortjenester af landbruget adlet *von Homeyer*, men modtog adlingen kun på den betingelse, at hans nedennævnte fætter også blev adlet. Nekrolog i *Deutsche landwirtschaftliche Presse*, årg. 25, nr. 71.

Philip Borries (Søholm) var med til dette bryllup og havde i det hele en del forbindelse med Fritz Homeyer, som han var sammen med i London under Verdensudstillingen, og som senere besøgte ham på Søholm. Da Philip Borries boede i Schmaldow blev han tit bedt til Ranzin, som lå ikke langt derfra. »Jeg spillede ofte til dans, når de to lykkelige mennesker dansede i havesalen« – skriver han. Caroline B., som var med til Cecilie Borries' nedennævnte tvillingsøsters Christianes bryllup, der stod på Ranzin: »De [Fritz og Cecilie Homeyer] havde en nydelig lille pige *Augusta*, kun et halvt år, og fader og moder var meget lykkelige såvel over hende som over dem selv indbyrdes; jeg kan huske Cecilie omfavne sin mand og sige: »Du, lieber, lieber Herzensmann«. Ja, de var meget lykkelige, de to mennesker, som også

al jordisk lykke var tildelt: skønhed, rigdom og kærlighed – Ak, at de så kort skulle have lov at nyde det tilsammen«. – Cecilie døde efter kun 4 års ægteskab, og begge børnene døde tidligt. Fritz Homeyer giftede sig igen, først med en fräulein *von Wedel* og fik med hende et par børn, der begge døde som små; selv døde hun i barselseng. Dernæst giftede han sig med en fräulein *von Hinüber*, men dette ægteskab var barnløst.

[*Børn*: af Cecilie Borries og Fritz Homeyer: 1 søn og 1 datter].

(9) *Christiane Sophie Borries*, f. 8.9.1827 (tvilling) i Helsingør, d. 6.8.1912 på Murchin, næsten 85 år gammel.

Under et besøg hos tvillingsøsteren Cecilie Homeyer på Ranzin var hun blevet forlovet med svogerens fætter *Frieden Homeyer*, ejer af godset Murchin, et par mil fra Ranzin, og brylluppet skulle fejres hos søsteren. Caroline Hastrup, som da var (endnu forholdsvis hemmeligt) forlovet med hendes broder Hermannus, skildrer spændingen i hjemmet i Helsingør før afrejsen, hvis tid man ikke anede, før man fra vinduerne i Strandgade kunne se skibet runde Kronborg: »*Homeyer's* skib »Marie« ventedes hvert øjeblik at skulle komme fra Skotland og ved Helsingør tage Christiane Borries med ombord. . . og min Herman [og søsteren Elise] skulle ledsage hende derover, men så atter vende tilbage med samme skib og med hele den øvrige familie rejse over til brylluppet. Vi fandt denne skilsmisse meget hård. . . Imidlertid havde mine svigerforældre bedt mig ind til dem den næste dag, for at vi kunne være sammen så længe som muligt, og vi havde en dejlig dag derinde hos de kære gamle. . . Christiane drillede os: når vi glædede os over, at ingen »Marie« endnu var i sigte, sagde hun: »Ja, pas på, den ler dog bedst, som ler tilsidst!« Vi havde bestemt, at vi ikke ville have vor forlovelse bekendtgjort, før Herman kom hjem. . . Denne eftermiddag kom flere af byens unge damer hen til Borries', vist mest for at sige Christiane farvel, og vi – Herman og jeg – var da som fremmede for hinanden, og da vi nu var en del unge samlede, gav vi os til at danse og morede os udmærket, i øjeblikkets glæde forglemmende, at afskedens time kunne være ganske nær – og det var den. Midt i dansen – og vi dansede ikke engang med hinanden – lød det tordenbudskab: »Marie«, captain *Jäger*, drejer nu omkring Kronborg«. Så glemte vi det, Herman slap sin dame, jeg min herre, og så løb vi hen til hinanden, medens Christiane smilende sagde: »Hvem havde så ret?«. . . Herman kom atter tilbage. . . , og vi skulle da alle mødes til brylluppet i Ranzin. Svigermoder, *Ida Steenberg* [en kusine og veninde til Christiane], min Herman og jeg tog først til Helsingborg og kørte derfra næste morgen til Ystad. . . Om den hele rejse var vi den gang 3 døgn. – Således nåede vi Stralsund. . . Tæt ved Greifswald i en lille villa med en dejlig have boede. . . den gamle Carl Borries med hans morsomme lille, livlige kone, tante Polly. Her blev vi meget venligt modtagne og besøgte haven, hvori der var mange smukke og sjældne planter. Direkte derfra kørte vi til Ranzin. Svigerfader var kommet fra England med Augusta [yngste søster af Cecilie og Herman], der desværre var meget melankolsk. Mange andre gæster, medlemmer af den Homeyer'ske familie, var allerede samlede her. Den anden dag var polterabend. . . en hel del løjer: forklædninger, fremsigen af digte, blomsterpiger, amordans. . . et mystisk kaos. Den næste dag var brylluppet, destoværre ikke i kirken, men i stuen, som var meget smukt dekoreret. . . Brudepigerne var hendes [brudens]

søstre, Augusta og Elise [Borries], Fritz Homeyer's søster Mathilde, samt nogle kusiner. Jeg kunne ikke være med, fordi jeg var forlovet; det var ikke brug. . . Derpå tog brudeparret til Murchin, der lå 2 mil fra Ranzin. . . Men jeg tror knap, der gik 8 dage fra vor ankomst, så flyttede vi alle over på Murchin, og nu begyndte en lystig tid med selskaber og bal for det nygifte par. Vi [hun og Hermanus] havde. . . ikke ganske vor frihed. . . En aften havde vi spadseret lidt alene i haven; så blev det betydet os, at dette regnede man i Tyskland ikke for ganske passende. . . De to sidste dage tilbragte vi hos den gamle geheimrath Homeyer [fader til Fritz Homeyer på Ranzin] i Wolgast. . . En aften gik vi fra Wolgast ombord i Homeyer's dampbåd »Marie«, som lå i Painefloden. Der var stort afskedsgilde ombord. Ved morgengry skulle vi lette. . . hjem til Danmark«. (Se iøvrigt under søsteren Augusta).

Gift 1.8.1850 på Ranzin med *Wilhelm Johann Friedrich* (»Frieden«) *Homeyer* (senere *von Homeyer*), rittergutsbesitzer af Murchin ved Auclam i Neu-Vorpommern, f. 25.8.1825 på Murchin, d. 17.9.1902 sst., s. a. *Johann Friedrich Homeyer* (1792-1841) og *Friedericke Louise von Bornstaedt* (1804-1845).

[Børn: 3 sønner og 4 døtre].

Ejendommeligt nok blev et barnebarn af Christiane von Homeyer indgiftet i den tidligere (s. 13) omtalte tyske adelsfamilie von Borries, idet hendes datter *Cecilie Elisabeth von Homeyer* (1853-1941) i sit ægteskab med excellencen, virk. geheimrath *Eduard Ludwig Karl von Magdeburg* (1844-1932) havde en datter *Luise (Wiwi) Augusta Christiane* (f. 1885), som den 28.10.1914 ægtede kaptain ved 1. garderegiment *Hans von Borries*, f. 4.5.1883 i Posen, d. 23.1.1919 i München, begravet i Murchin (s. a. statsminister *Arthur Friedrich von Borries* og *Marie von der Osten*, se den i forordet omtalte tyske stamtavle, s. 25, nr. 96 og s. 29, nr. 48). Han døde af tuberkulose uden at efterlade sig børn, og Luise giftede sig 2. gang 4.9.1924 i Murchin med prof., dr. *Leo Courvoisier*, astronom ved observatoriet i Berlin-Neubabelsberg, f. 1873.

(10) *Hermannus Borries*, f. 9.12.1829 i Helsingør, d. på Heslehøj i Gentoft 28.11.1870. Gik på Sorø Akademi. Var derefter en tid i Rønne hos morbroderen provst Steenberg (der var gift med hans halvsøster Charlotte), blev konfirmeret der og kom så på en handelsskole i Bremen i et årstid og derfra til broderen Chr. Borries i Newcastle. Oprettede firma »Herm. Borries & Co.« i København. Ejer af Heslehøj i Gentoft, hvor han boede 1865-1870.

Gift 18.5.1852 i Helsingør med *Caroline Josephine Hastrup*, f. 15.3.1831 på Rosenfelt ved Vordingborg d. 25.11.1917, d. a. godsejer, ejer af Rosenfelt *Frederik (Fritz) Ludvig Hastrup*, (1774-1845) og hans 2. hustru *Anna Elisabeth Hegelund* (1808-1881). Han var første gang gift med *Frederikke Louise Krøys*, som efter ægteskabets ophævelse 30.4.1815 blev gift 2. gang 1.6.1826 med overkrigskommissær *Anthon Christian Bødtcher*. Hun (Anna Hegelund) blev gift 2. gang 5.1.1847 med

proprietær *Erasmus Sigismund Resch*, ejer af Borupsgård ved Snekkersten. Se *Fr. Tobiesen: Slægten Leth fra Stege*. Kbh. 1947, s. 27 og 34.

[*Børn*: 2 sønner og 4 døtre; se s. 66].

(11) *Augusta Borries*, f. 3.3.1832 (tvilling) i Helsingør, d. 29.7.1901 på St. Hans Hospital ved Roskilde. Var hele vinteren og foråret 1850 hos broderen Christian Borries i Newcastle. Blev der syg (melancholi), hvorfor faderen hentede hende hjem og tog hende med til Ranzin i Pommern, hvor de den 1.8.1850 var med til søsteren Christiane's ovenfor beskrevne bryllup med Frieden Homeyer til Murchin. Under brylluppet følte hun sig rask. »Nu ville hun gerne blive og kunne atter more sig. En broder til Cecilies mand, Gustav Homeyer var meget indtaget i Augusta og hun i ham, men så længe hun var i sit melancholske humeur, flygtede hun for ham, hvilket han nok skal have taget sig meget nær. Det var sidste gang, de sås. Han rejste til England, hvor han fik kopper og døde. Han blev opofrende plejet af Christian Borries' kone Hannah, hvilket gav anledning til et meget taknemmeligt og kærligt forhold mellem hende og Homeyers familie« (Caroline B.). – Christian og Hannah Borries' i 1852 fødte datter blev ikke alene døbt med navnet Homeyer, men levede senere hos fasteren Christiane von Homeyer på Murchin. Selv forblev Augusta Borries i en årrække på Murchin, var der endnu 1862 og kom så hjem til moderen i Helsingør. Efter dennes død i 1870 boede hun i flere år hos broderens enke Caroline Borries; men efterhånden forværredes tilstanden, så hun kom på sindssygehospital. Hendes død annonceredes i Berlingske Tidende af Christiane von Homeyer, den eneste efterlevende af de 13 søskende fra det store hjem i Helsingør. – *Ugift*.

(12) *En søn* f. 3.3.1832 (tvilling) i Helsingør, d. samme dag.

(13) *Elise Borries*, f. 1.9.1833 i Helsingør, d. 15.2.1852 (el. 25.2.1852) sst. – *Ugift*.

GENERATION V A

BØRN AF FORPAGTER CARL PHILIP BORRIES, SØHOLM

(*Side 53*)

(1) *Carl August Borries*, f. 26.3.1853 på Søholm, Stevns, d. 6.1.1924 i Køge. Sygehuslæge i Køge, hvor han boede først på torvets sydside nær Vestergade, derefter i Ulfeldts Gaard, Nørregade 24, 1. sal, lige overfor kirken, tilsidst i selvbygget rødstensvilla i Jernbanegade 10, lige overfor Bjerggade.

Portræt: Akvarel, oval (29 × 23), barnebillede af ukendt kunstner. Barnet, c. 1 år gammelt, sidder på moderens skød. Tilhører Erik Niels Borries.

Gift 1° 10.10.1884 i Kbh. med *Sophie Marie Bang Hassing*, f. 15.12.1854 i Kbh., d. 28.10.1919 i Køge, d. a. prof. dr. med. *Morten Mortensen Hassing* (1813-1863) og *Olivia Sophie Jakobine Bang* (1829-1908; se *F. E. Hundrup*: Stamtavle over Oluf Bangs Efterkommere etc. Kbh. 1875, s. 79. *I. W. Hanssen*: Raadmand i Assens Jørgen Bangs Efterkommere. Kbh. 1940, s. 73. *Th. Hauch-Fausbøll*: Slægten Dahlerup. 5. udg. Kbh. 1939, s. 74).

Gift 2° 24.9.1921 i Kbh. med *Helene Dorthea Langkilde*, f. 26.3.1873 på Kroghenlund, Svendborg amt, d. a. proprietær *Rasmus Theodor Langkilde* (1841-1919) og *Octavia Elfride Benedikte Regine Petersen* (1842-1914).

[*Børn*: af 1. ægteskab: 3 sønner og 1 datter; se s. 67].

(2) *Jenny Margrethe Elisabeth Borries*, f. 5.2.1855 på Søholm, d. 4.11.1922 i Kbh. Levede hele sit liv i hjemmet. Da moderen efter sølvbrylluppet blev svagelig og dette tiltog i de 18 år, hun endnu levede, kom hele husførelsen til at hvile på hende. Var dygtig til al huslig gerning og desuden til kunstbroderi. – *Ugift*.

(3) *Christian Philipp Borries*, f. 5.9.1856 på Søholm, d. 17.7.1927 i Kbh. Cand. agric. Lærte landvæsenet bl. a. på Sædingegaard og S. Ulkjær. Forvalter på Søholm, senere repræsentant for Løwener (landbrugsmaskiner). Bogholder hos brændevinsbrænder *Schmidt* i Lavendelstræde.

Gift 22.10.1890 på Søholm med *Maria Hall*, f. 10.11.1857 i Gislöf, Malmöhus län, Sverige, d. 26.10.1930 i Kbh., d. a. landmand *Gustaf Adriansson Hall* og *Botilla Jönsdotter*.

[*Børn*: 1 søn og 1 datter; se s. 68]

(4) *Elise Christiane* (»Putte«) *Borries*, f. 5.2.1859 på Søholm, d. 21.12.1934 i Kbh. Var i 6 somre på Frederikslund (Krengerup) hos grev Carl F. Rantzau, der var gift med hendes moster. Efter hendes død styrede hun huset for onklen i Kbh. 1890-1894. Levede derefter sammen med faderen og søsteren i Slagelsesgade 9, til disse døde, hvorefter svigerinden Helene flyttede sammen med hende og boede der til Christiane's død. – *Ugift*.

(5) *Theodor Gustav Borries*, f. 27.12.1862 på Søholm, d. 7.7.1927 i Kbh. Læge. Assistent ved Universitetets patologisk-anatomiske Institut 1893-1897. Retslæge ved Kbh.s politi 1900-1902. Kommunelæge i Kbh. – *Ugift*.

(6) *Gustav Vilhelm Borries*, f. 10.8.1865 på Søholm, d. efter 1934 i U.S.A. Lærte landvæsen, tog til Amerika, kom tilbage og blev mejerist på Søholm, tog 1891 atter

til U.S.A., hvor han opholdt sig siden, fraset et besøg herhjemme, under hvilket hans hustru døde.

Gift (uvist når) med *Ingrid Maria Karlsson* (el. *Carlsson*; i den af hendes mand indrykkede dødsannonce står *Carlsen* med e), f. (uvist når) i Vastansmala i Blekinge, d. 28.10.1902 i Kbh., d. a. landbruger *Karl Johan Karlsson* og *Dorothea Mattsson*. Var møster til sognepræst *Karl Oskar Wilhelm Lindqvist* i Saxkøbing.

[*Børn*: 1 søn og 1 datter; se s. 69].

GENERATION V B

BØRN AF

SKIBSKLARERER HEINRICH PHILIPP BORRIES, HELSINGØR

(*Side 57*)

(1) *Mariane Augusta Borries*, f. 19.4.1854 i Helsingør, d. 21.2.1926 i Kbh. Levede i hjemmet i Helsingør, senere (fra 1901) i Kbh., Kastelsvej 21, hvor søsteren *Hannah West* boede hos hende med sine 5 børn, til disse blev voksne. »Hun var den kærligste og mest opofrende søster, sjælen i hjemmet« (H. B.). – *Ugift*.

(2) *August Borries*, f. 31.8.1856 i Helsingør, d. 8.2.1913 i San Francisco. Sømand; sejlede på nordamerikanske søer og tog fast ophold i Chicago 1875-1879. Var senere dekorationsmaler i San Francisco. – *Ugift*.

(3) *Heinrich Philipp Neergaard Borries*, f. 11.9.1858 i Helsingør, d. 30./31.7.1927 i Kbh. (blev fundet druknet ved et ulykkestilfælde ved indløbet til lystbådehavnen på Langelinie). Skibskaptajn i Det forenede Dampskibsselskab. Forliste lillejuleaften 1894 som styrmand med S/S *Alexander III*, som kæntrade i Nordsøen, hvorved 18 mand omkom, medens 7 reddedes efter frygtelige lidelser (se *Oscar Bloch*: *Om Døden*. Bd. 2, Kbh. 1903, s. 210, obs. LXXXV). Efter sin afsked boede han sammen med søsteren *Mariane* på Kastelsvej 21, stuen. – *Ugift*.

(4) *Otto Hermannus Borries*, f. 1.7.1860 i Helsingør, d. 1.7.1896 i Maria Einsiedel (blev fundet druknet i Isarfloden ved Maria Einsiedel ved München; begravdes på Thalkirchen Friedhof. På graven en marmortavle: »DEM DÄN. ENTOMOLOG. HERM. BORRIES – 1. Juli 1860-96«). Entomolog. Student 1884 (Westenske Institut), lærer ved Lycæum. Var nogle år ansat ved Zoologisk Museum og foretog for finansministeriet undersøgelser angående insektangreb på hedeplantagerne og

statsskovene. Universitets guldmedalje 1890 for en afhandling om gravehvepsenes levevis, udg. efter hans død af prof. zool. *Chr. F. Lütken*. Fik samme år prisbelønning af Videnskabernes Selskab for en undersøgelse over nåletræernes bladhvepse. Længere artikel om ham (med portræt) i *Den danske Bi-Tidende*, årg. 33, 1899, s. 1, hvis medarbejder han var; han var også medudgiver af *Biavlstidende*. Biografi i *Dansk biografisk Leksikon*, bd. 3, 1934, s. 511, og i *Kai L. Hendriksen: Oversigt over den danske entomologis historie i Entom. Medd.* bd. 15, 1921-1937, s. 316 og s. 515-517 (med portræt). Har efterladt højst værdifulde optegnelser om familien *Borries* (se forordet). – *Ugift*.

(5) *Henry Nicolaus Borries*, f. 1. 1. 1862 i Helsingør, d. 9. 1. 1865 sst. Døde ligesom de to følgende som barn af skarlagensfeber.

(6) *Mary Henriette Borries*, f. 20. 6. 1863 i Helsingør, d. 3. 1. 1865 sst.

(7) *Nicoline Marie Henrika Borries*, f. 28. 2. 1865 i Helsingør, d. 5. 2. 1871 sst.

(8) *Carl Theodor Heinrich Borries*, f. 29. 1. 1867 i Helsingør. Hospitalsforvalter. Gik på Herlufsholm, student fra Borgerdydsskolen, cand. phil. 1887. Uddannet på sagførerkontor. Ansat siden 1901 i Københavns hospitalsvæsen: St. Hans Hospital, Kommunehospitalet, Bispebjerg Hospital etc., sidst som hospitalsforvalter ved Rudolph Berghs Hospital.

Gift 19. 8. 1910 på Oringe Sindssygehospital med oldfrue sst. *Gerda Elisabeth Steiness*, f. 14. 10. 1878 på St. Hans Hosp., d. 16. 9. 1942 i Kbh., d. a. inspektør ved St. Hans Hosp. *Ludvig Valdemar Steiness* (1848-1927) og *Blanca Adelaide Abel* (1847-1909). – [Ingen børn].

(9) *Hannah Petrea Neergaard Borries*, f. 21. 1. 1870 i Helsingør, d. 15. 7. 1942 i Sønderød præstegård (ved Odense) hos svigersønnen provst *Niels Thomsen*.

Gift 2. 10. 1895 i Humlebæk med forstingeniør, overfører ved forskellige tyske godser i Schlesien, Seitenberg og Posen, sekondløjtnant i den danske hær *Ludolph Adam Frederik Cæsius West*, f. 2. 8. 1863 på Egelund ved Faaborg, d. i 1930 i Wien, s. a. skovrider på Egelund *Emil West* og *Caroline Krohn*.

[*Børn*: 2 sønner og 4 døtre].

GENERATION V C

BØRN AF

KØBMAND, VICEKONSUL CHRISTIAN BORRIES, NEWCASTLE

(Side 59)

(1) *Mary Augusta* (»Poppy«) *Borries*, f. 20.5.1849 i Gateshead.

(2) *Cecilia Jane* (»Dovey«) *Borries*, f. 16.12.1850 i Gateshead.

Gift (uvist når) med *Charles H. Potts* i Halifax, Canada.

(3) *Christiane* (»Kisty«) *Mary Borries*, f. 21.12.1851 (tvilling) i Gateshead, d. juni 1865 sst.

(4) *Anne Cecilia* (»Nipper«) *Borries*, f. 21.12.1851 (tvilling) i Gateshead, d. juni 1865 sst.

(5) *Wilhelmine* (»Minna«) *Gustava Homeyer Borries*, f. 22.12.1852 i Gateshead. Levede på Murchin i Forpommern hos sin faster *Christiane*.

(6) *Meggy Sarah Ragne* (»Enchantress«) *Borries*, f. 15.12.1854 i Gateshead.

(7) *Septima Cail Borries*, f. 3.7.1856 i Gateshead.

(8) *Christian Borries*, f. 20.6.1859 i Gateshead, d. 1918. Maskinmester (first engineer) på forskellige dampskibe. Død under krigen, da skibet blev torpederet af en tysk undervandsbåd.

Gift med??

[*Barn*: 1 søn, se s. 69].

GENERATION V D

BØRN AF GROSSERER HERMANNUS BORRIES, KØBENHAVN

(Side 61)

(1) *Frederik* (»Frits«) *Ludvig Christian Borries*, f. 25.5.1853 i Kbh., d. 24.8.1879 sst. Cand. jur., fuldmægtig ved Nordre Birks kontor i Kbh. Han var forlovet med sin fætters datter *Olga Hastrup*. – *Ugift*.

(2) *Elise Cecilie Borries*, f. 5.6.1854 i Kbh., d. 5.2.1885 sst. af tuberkulose.

Gift 24.6.1876 med fætteren *Schack August Steenberg*, f. 3.7.1840 i Rønne, d. april 1900 i Frederiksværk, s. a. provst *Frederik Laurentius Steenberg* og *Charlotte*

Frederikke Borries (som var halvsøster til Elise Cecilie Borries' fader), tidligere gift med *Louise Henriette Eckermann* (1841-1874), men i dette ægteskab var der ingen børn.

[Børn: 2 sønner og 1 datter].

(3) *Anna Augusta Borries*, f. 14. 6. 1856 i Kbh., d. 9. 9. 1865 sst.

(4) *Christiane* (»Kétte«) *Johanne Borries*, f. 8. 3. 1859 i Kbh., d. 31. 1. 1929 på Vejle Amtssygehus.

Gift 11. 6. 1880 i Kbh. med *Christian Vilhelm Magnus Olrik*, distrikts- og sygehuslæge i Frederiksværk, senere amtslæge i Vejle. R. af Dbg., D. M., f. 9. 10. 1852 i Kbh., d. 26. 3. 1930 hos sønnen Harald på godset Vedelsbo ved Silkeborg, s. a. direktør for Den kgl. grønlandske Handel, virkelig justitsråd *Christian Søren Magnus Olrik* (1815-1870; se Dansk biogr. Leks. bd. 17, 1939. s. 403.) og 1. hustru *Sophie Agnes Møller* (1820-1862) (se *Hans Olrik: Familien Olriks Slægtsbog*. Kbh. 1901, s. 72).

[Børn: 2 sønner og 1 datter].

(5) *Herman Hastrup Borries*, f. 24. 7. 1863 på Heslehøj, Gentoft, d. 23. 3. 1932 i Vanløse. Huslærer på Gaunø hos baron Reedtz-Thott 1883-1885, lærer ved Borgerdydsskolen, fuldmægtig i finansministeriet. – *Ugift*.

(6) *Cecilie* (el. *Cecilia*, kaldet »Cisla«) *Elisabeth Catharina Borries*, f. 20. 5. 1867 på Heslehøj, Gentoft, d. 24. 6. 1930 i Kbh. – *Ugift*.

GENERATION VI A

BØRN AF SYGEHUSLÆGE CARL BORRIES, KØGE

(Side 62)

(1) *Elna Borries*, f. 28. 10. 1884 i Køge.

Gift 20. 7. 1909 i Køge med *Povl Amandus Flindt*, f. 4. 3. 1884 i Køge, s. a. købmand *Alfred Charles Amandus Flindt* (1853-1934) og *Valborg Elise Marie Hansen* (1859-1886). Cand. polyt. 1906. Studiophold i Zürich s. a. Ingeniør ved Københavns Sporveje 1906. Afdelingsingeniør og chef for sporvejenes 1. ingeniøraftdeling 1933. – [Ingen børn].

(2) *Philip Theodor Borries*, f. 19. 11. 1885 i Køge, d. 4. 4. 1913 sst. Var i handelslære hos Schade i Roskilde, men måtte opgive det af helbredshensyn. Var derefter

fotograf i Køge, hvor han døde af tuberkulose. Nekrolog i Østsjællands Folkeblad 6.4.1913. – *Ugift*.

Portræt: Maleri (28 × 36,5) af *W. E. Velschow*. Tilhører forfatteren.

(3) *Gustav Valdemar Theodor* (»*Theo*«) *Borries*, f. 11.2.1887 i Køge. Dr. med. Overlæge ved St. Josephs Hospitals oto-laryngologiske afdeling. Forfatter af denne stamtavle.

Portrætter: (1) Silhouette (9,9 cm). Dregebillede (c. 13-årsalderen). Tilhører forfatteren. (2) Maleri (37 × 43) 1912. Af *Niels Thykier*. Tilhører forfatteren. (3) Tuschtegning (32,5 × 22) af disputatsen 1920, sammen med opponenterne, reproduceret i Berl. Tid. 24.9.1920. Af *Gerda Ploug Sarp*. Tilhører forfatteren. (4) Pastel (32,5 × 25,2), sign. *Marius*, Paris 1923. Tilhører forfatteren. (5) Tuschtegning (32,5 × 22) fra professorkonkurrencen, reproduceret i Berl. Tidende 26.3.1927. Af *Gerda Ploug Sarp*. Tilhører forfatteren. (6) Rødkridttegning (60 × 40). Af *Otto Neumann* 1937. Tilhører fru *Astrid Borries*, f. Marqvardt. (7) Rødkridttegning (41 × 32). Af *Gudmund Hentze* 1941. Tilhører forfatteren. (8) Maleri (70 × 62). Af *Else Schiødte*, omkr. 1941. Tilhører forfatteren.

Gift 31.8.1933 i Kongens Lyngby med *Astrid Elisabeth Marqvardt*, f. 22.12.1901 i Kbh., d. a. overretssagfører *Christian Marqvardt* (f. 1870) og *Johanne Kirstine Petrea Hansine Christensen Burkall* (f. 1876).

· [Børn: 1 søn og 2 døtre; se s. 69].

(4) *Carl Sophus Borries*, f. 26.3.1891 i Køge, d. 9.12.1891 sst.

GENERATION VI B

BØRN AF

BOGHOLDER, CAND. AGRIC. PHILIPP BORRIES, KØBENHAVN

(*Side 63*)

(1) *Elise Borries*, f. 4.1.1892 på Søholm. Korrespondent på forsikringskontor i Kbh., translætør i engelsk. – *Ugift*.

(2) *Carl Philipp Borries*, f. 9.4.1894 i Kbh., d. pludselig lige før gudstjenesten i Hammer kirke 6.9.1942. Cand. theol. 1921, soldatermissionær, kapellan ved Vor Frelsers Kirke 1921, sognepræst i Hammer (Sydøstsjælland) 1929. Examineret organist. Har udgivet forskellige bøger og historiske skrifter, bl. a. »Omkring Landsby-

kirken«, Næstved Tidendes Bogtrykkeri. 1934, i hvilken der s. 119 findes udførlige biografiske oplysninger om ham selv.

Gift den 17.11.1923 i Kbh. med examineret organist *Elly Stella Heinze*, f. 31.3. 1898 i Kbh., d. a. fabrikejer *Friedrich Wilhelm Leberecht Heinze* og *Thora Berthine Krogh*. – [Børn: 3 døtre; se s. 70].

GENERATION VI C

BØRN AF LANDMAND GUSTAV BORRIES, U. S. A.

(Side 63)

(1) *Esther Borries*, f. (uvist når) i U. S. A. Jævnaldrende med kusinen *Elise Borries*. – *Ugift*.

(2) *Philip Borries*, f. (uvist når) i U. S. A., d. omkr. 1935. Var jævnaldrene med fæteren pastor *Philipp Borries*. Han var forvalter på en papirfabrik. Deltog som frivillig i den 1. verdenskrig i U. S. A. Navy, hvor han blev forfremmet til Officer of the Naval Patrol. – *Ugift*.

GENERATION VI D

BARN AF MASKINMESTER CHRISTIAN BORRIES, ENGLAND

(Side 66)

Efter *Hermannus B.* havde *Chr. Borries* en søn, som deltog i 1. verdenskrig som engelsk soldat. Iøvrigt vides intet om ham.

GENERATION VII A

BØRN AF OVERLÆGE THEODOR BORRIES, KØBENHAVN

(Side 68)

(1) *Else Olivia Borries*, f. 31.7.1934 i Hellerup.

Portræt: Bly (21 × 18,5) af *Sys Gauguin* 1937. Tilhører forfatteren.

(2) *Erik Niels Borries*, f. 3.2.1937 i Hellerup.

Portræt: Hvidkridttegning (42 × 29,5), foto af originalen, der var tegnet på en almindelig vægtavle. Af grønlænderen *Angmalatokr Olsen* 1945. Tilhører forfatteren.

(3) *Ingrid* (kaldet »Sys«) *Marianne Borries*, f. 8.2.1943 i Hellerup.

Portræt: Bly (28,2 × 21). Af søsteren *Else Olivia Borries* 1950. Tilhører forfatteren.

GENERATION VII B

BØRN AF PASTOR PHILIPP BORRIES, HAMMER

(Side 68)

(1) *Thora Gunver Borries*, f. 26.9.1927 i Kbh.

(2) *Ruth Elly Borries*, f. 19.7.1930 (tvilling) i Hammer.

(3) *Solvejg Anna Borries*, f. 19.7.1930 (tvilling) i Hammer.

KORT OVERSIGT OVER FAMILIEN BORRIES PAA MANDSSIDEN

Stamfaderen *Nicolaus Borries*' eneste søn, dr. med. *Ernst Heinrich Borries* havde 7 sønner. Af disse døde 1 som barn, 3 var ugifte, 1 gift, men barnløs; kun 2 af sønnerne efterlod sig børn, og det var netop de samme 2 sønner, som drog til Danmark, så at mandslinien allerede med dette slægtled uddøde i Tyskland.

De 2 sønner, som førte navnet til Danmark, var grosserer *Philipp Borries*, som tog bolig i København, og grosserer *Christian Borries*, som slog sig ned i Helsingør.

København-Borries havde 5 sønner, af hvilke 1 døde spæd, 2 var ugifte, 1 gift, men barnløs, og kun 1: forpagter *Philipp Borries*, Søholm, havde børn, deraf 4 sønner, af hvilke 1 var ugift, medens de 3 (læge *Carl Borries*, cand. agric. *Philipp Borries* og landmand *Gustav Borries*) efterlod sig sønner (henh. 3+1+1). Af disse er 1 død spæd, 2 døde ugifte, 1 efterlod sig døtre, men ingen sønner og 1: overlæge *Theodor Borries* (denne stamtavles forfatter) har en søn *Erik Borries*.

Helsingør-Borries havde ligesom sin fader 7 sønner. Af disse døde 2 som børn, 2 var ugifte, mens 3 var gifte og efterlod sig sønner, nemlig (1) skibsklarerer *Heinrich Borries*, som havde 5 sønner, af hvilke 1 døde som barn, 3 var ugifte, og 1 gift men barnløs. (2) købmand *Christian Borries*, Newcastle, som havde 1 søn: maskinmester *Christian Borries*, som atter havde en søn, men om denne søn lever og har eller har haft børn, er ukendt, (3) grosserer *Hermannus Borries* (købmand), som havde 2 sønner, der begge døde ugifte.

På slægtens mandsside er altså – bortset fra stamfaderen – født 39 sønner, af hvilke 31 er født i Danmark (nemlig 15 af København-linien og 16 af Helsingør-linien). Af disse lever nu kun 2 eller 3, nemlig af København-linien *Theodor Borries* og hans søn *Erik Borries*, af Helsingør-linien muligvis en søn af Newcastle-familien.

INDGIFTEDE MÆND OG KVINDER

Kvinder af familien Borries har ægtet mænd af familierne Flindt, von Homeyer, Kujawski, Migurski, Olrik, Potts, Steenberg, West.

Mænd af familien Borries har ægtet kvinder af familierne: Claessen, Ellah, Hall, Hassing, Hastrup, Heinze, Jaszynzka, Karlsson, Langkilde, Lütken, Marqvardt, Masius, Neergaard, Niz, Rohde, Schweicker, Steenberg, Steiness, Wilson, Worsaae.

NAVNELISTE

(fraset Borries, Børgesdatter, Børgesen Børresen, Børresøn, Byrgesen, Nicolajdatter, Nicolajsen, Nielsdatter, Nielsen)

- Abel 65
Adriansson 63
Aldenrath 41, 44, 50
Aller, van 57
Allhusen 51
Andreisen 20
Asquith 52
Bang 63
Berthelsen 56
Betzel 33, 34
Biehl 22
Billeskov 58
Bloch 64
Bobé 18
Boldemann 51
Borch 24
Bornstaedt, von 61
Borrichius 24
Borries, von 9, 13, 51, 61
Borris 17, 18, 21, 24
Breitenstern, von 33
Breitsprecher 33
Broholm 55
Brun 42
Burkall 68
Bähr, von 54
Bødtcher 61
Börries 23
Carey 52
Carlsen 64
Carlsson 64
Carøe 22, 23, 24, 26, 30
Chamisso 38
Christensen 68
Christian VIII 48
Claessen 45, 46, 47, 48, 58, 72
Clausen 22
Cothenius 25
Courvoisier 61
Craig 51
Cramer 58
Dahlerup 63
Dankwart 45
Dehn 40
Delboes 58
Deurs, van 40, 45, 46, 48, 51, 58
Diotima 38, 39, 53
Duncker 32, 33
Dunker 32
Duntzer 32
Duntzfelt 43, 49
Eckermann 67
Ellah 52, 72
Fibiger 48, 57
Flindt 43, 67, 72
Fog & Mørup 18
Forchammer 57
Frederik den Store 50
Frederik Wilhelm IV 54
Fulda 38
Fussing 21
Galschiøt 47
Gauguin 69
Gesterding 33
Gossy 41, 52
Hall 63, 72
Hambro 54
Hammerich 43
Hansdatter 20
Hansen 47, 67
Hanssen 63,
Hassing 63, 72
Hassø 43
Hastrup 11, 60, 61, 66, 67, 72
Hauch-Fausbøll 63
Hegelund 61
Heinze 29, 44, 50, 56, 69, 72
Helleesen 21
Hellmers 53
Hentze 68
Hendriksen 65
Hinüber, von 60
Hitzig 38
Hoffmann 26, 27, 28, 29, 31
Holm, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22
Holmblad 49
Homeyer, von 54, 59, 60, 61, 62, 66, 72
Hornemann 41, 48
Hundrup 63
Hvidberg 55
Hvidt 41
Jaszynska 39, 72
Jenssøn 21
Jungclaussen 56

Jäger 60
 Jönsdotter 63
 Karlsson 64, 72
 Kemner 29, 32, 34
 Kierkegaard 44
 Kjær 22
 Koprowska 37
 Krogh 69
 Krohn 65
 Kruse 19
 Krüger 33
 Krøys 61
 Kujawski 37, 72
 Langkilde 63, 72
 Lehmann, 28
 Leth 62
 Liborius 23, 45
 Liebe 44
 Lieberkühn 26, 50
 Lindqvist 64
 Listov 57
 Lobeck 33
 Losh 59
 Lowe 39
 Lund 56
 Lunn 44
 Maasz 33
 Madvig 56, 57
 Magdeburg, von 61
 Marius 68
 Markiewiez 39
 Marmier 42
 Marquardt 68, 72
 Masius 18, 19, 33, 36, 72
 Mattsson 64
 Mevius 39
 Meyer 26
 Michalskai 36
 Migurski 36, 37, 72
 Müffelmann 40
 Müller 20, 55
 Münter 42
 Møller 67
 Neergaard 58, 64, 65, 72
 Neumann 68
 Niz 39, 72
 Nyrop 49
 Oehlschlæger 42
 Olrik 11, 67, 72
 Olsen 70
 Olufsen 21
 Osten, von der 61
 Otte 43
 Overbech 42
 Owen 49
 Pedersen 21
 Peters 53
 Petersen 41, 49, 63
 Pilsach, von 54
 Ploug Sarp 68
 Podebusk 29
 Pontavice 44
 Potts 66, 72
 Preütz 33, 36
 Preützen 33, 36
 Putbus 29
 Rantzau 63
 Ravn 42
 Reedtz- Thott 67
 Reinhardt 41, 42, 43, 44, 45,
 51
 Resch 62
 Reumert 41
 Ritter 19
 Robson 59
 Rohde 38, 39, 53, 54, 72
 Ryberg 40
 Sarp 68
 Scavenius 54
 Schade 67
 Scheuermann 54
 Schinmeier 26, 44, 50, 72
 Schiødte 68
 Schiøtt 21, 22
 Schlichtkrull 14, 15, 19, 20,
 21, 22, 30
 Schmitz 63
 Schmitz 45
 Schubert, von 59
 Schult 53
 Schwechern 32
 Schweiker 29, 32, 33, 72
 Schweitzer 32
 Schwendsen 57
 Sehested Broholm 55
 Seligmann 42
 Sewell 59
 Sprunch 48
 Steenberg 10, 48, 51, 60, 61,
 66, 72
 Steiness 65, 72
 Storm 52
 Struer 44
 Thatz 37
 Thomsen 48, 65
 Thykier 68
 Tobiesen 62
 Tolstrup Holm 57
 Tutein 40
 Valentiner 54
 Wangenheim, von 42
 Weber, von 42
 Wedel, von 60
 Wehber Schult 53
 Velschow 68
 West 11, 36, 37, 39, 48, 64,
 65, 72
 Westphal 34
 Wewetzer 33
 Weyse 42, 43
 Wilson 59
 Worm 20, 28
 Worsaae 55, 56, 72